

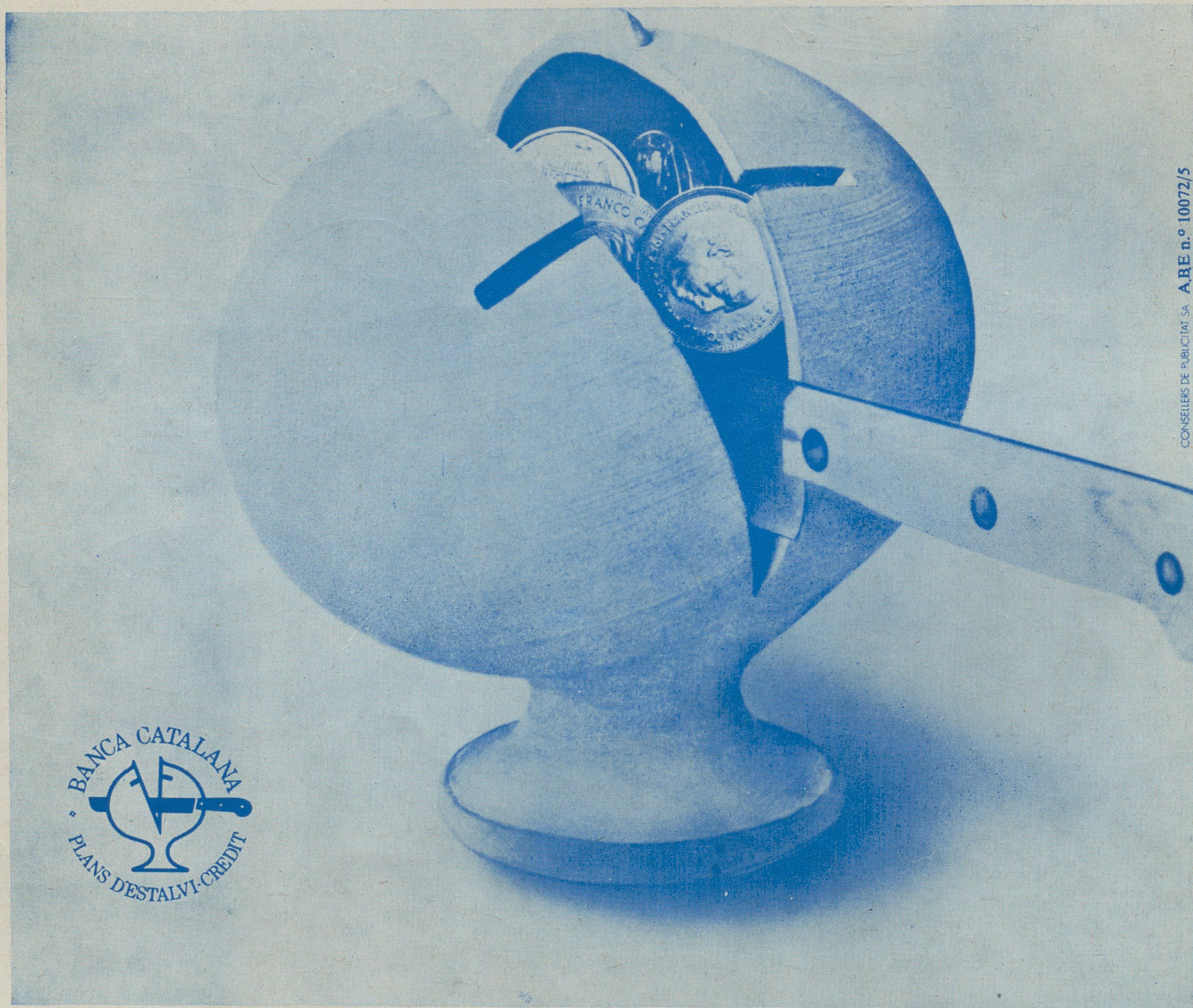
febrer 1975, nº 645, 25 pàgs.

**ATURATS,
PERQUÈ?**

ESTALVIAU LA MEITAT. BANCA CATALANA HI POSA LA RESTA

El sistema és molt senzill. ¿No és ver que estalviau una quantitat fixa cada mes pensant en qualque cosa concreta? Fins i tot pot ser que hàgiu calculat el temps aproximat que haurà de

durar el vostre estalvi. Doncs bé: Confiau-nos els vostres estalvis periòdics des d'avui mateix, i quan hàgiu arribat a la meitat del que necessitau, demanau-nos un crèdit per la resta.

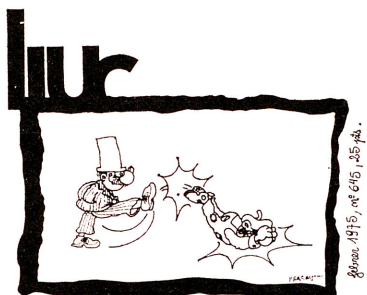

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Guillem Cifre
de Colònia

LLUC

FEBRER 75

ATURATS, PERQUÈ?

PORTADA

L'atur laboral ¿per què? De les seves causes generals i específiques a les Illes, de les seves repercussions i incidències entre nosaltres, us en parlem aquest mes amb veus autèntiques.

Portada de Ferran Sintès.

LLUC

Revista mensual, n.º 645
Any LV

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real - Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de Correus n.º 619
Telèfon 22 48 91
Palma

Director: Bartomeu Suau Tugores

Conseller-Delegat: Manuel Soler i Palà

Caps de Redacció: Josep M. Llompart i
Pere Llabrés i Martorell

Subscripció: 250 ptes. anuals
Estranger: 300 ptes. anuals
Preu de l'exemplar: 25 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Imp. SS. CC. - Balmes, 89
Dipòsit legal: P. M. 276-1958

= Sumari =

Pàg.

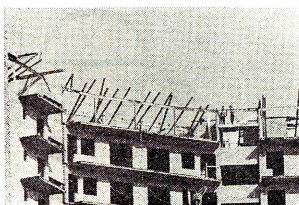
2 EDITORIAL: L'atur: nou rostre de la crisi.

L'encapçalament d'aquest número de febrer està dedicat a la presentació d'un fet viu i punyent, perquè afecta l'home treballador, de l'actual conjuntura econòmica. La presentació es fa des de diversos angles: econòmic general i específic de les Illes, polític, de relacions laborals, sociològic, etc.

3 Antoni Campins, Crisi econòmica internacional i atur obrer: suggeriments per a la interpretació.

Amb la precisió i competència que li és pròpia, A. Campins exposa les causes de l'atur en una societat capitalista com és la del «món occidental».

6

Mallorca i el problema de l'atur.

Celestí Alomar i Mateu estudia el fenomen dels obrers mallorquins aturats dins les coordenades de la política econòmica que ens han afectat, a les Illes. Especialment es fixa en les repercussions d'una legislació molt singular sobre l'assegurament d'atur que, en moments com l'actual, deixa caure el seu pes sobre els qui tenen més inseguretat econòmica.

9 Les veus autèntiques de l'atur.

És un col·loqui amb tres obrers aturats. Les condicions de treball, responsabilitats dels empresaris, opinions entorn de Sindicats i l'assegurament d'atur, són tractats, amb la coordinació de Jeroni Fito.

12 Sebastià Verd us dóna estadístiques i la viva actualitat del problema en els carrers de Ciutat. Enfront de tot el que ha passat: Per ara, moltes promeses i pocs remeis.

14 L'ESGLÉSIA NOSTRA. Continua i acaba l'estudi de Josep Amengual, que començarem a publicar al número de novembre 1974 (pàgs. 13-15): Trento, els sínodes mallorquins dels ss. XVI-XVII i la llengua del poble (i II).

16 Fins la penúltima paraula és el premi «Andreu Roig» de poesia Campos 1974. El seu autor, Bernat Nadal, us ofereix una plana amb cinc poemes de l'obra guardonada.

18

75 anys de la INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL. Biel Mesquida i Agustí Barrera us presenten algunes dades i reflexions sobre aquest aniversari, tan significatiu per la cultura dels Països Catalans, quant a l'estudi i apreciació de la nostra natura i el conreu de la nostra llengua.

20 El català, llengua d'expressió científica. Introduït per l'article anterior, reproduïm les conclusions d'un col·loqui sobre aquest tema a la Universitat Catalana d'estiu 1973.

22 L'art vist pels artistes. Enquesta a cura de «Crònica de Tres». Responen aquest mes Bartomeu Cabot i Miquel Elena.

24 QÜESTIONS SOBRE LA TAULA. Una nova secció de temes de l'actualitat illenca que presenta J. Planas Sanmartí; aquest mes tracta dels Premis Ciutat de Palma.

25 Obra Cultural Balear: Secretariat Pedagògic.

26 Des de la Rambla. Crònica de Barcelona, per Biel Mesquida i Amengual.

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5110506559

L'ATUR:

NOU ROSTRE
DE LA CRISI

editorial

En el món occidental, els períodes de crisi representen una recrudescència en les condicions de vida d'aquells sectors que resten situats a la base de la piràmide social: la classe obrera. Aquesta situació té les seves arrels en la mateixa concepció capitalista dins la qual es mouen les societats occidentals, fins al punt que el darrer premi Nobel d'Economia recordava que **una economia de base capitalista necessita sempre un cert índex d'atur.**

Les nostres Illes pateixen avui una profunda crisi econòmica, enquadrada dins una situació crítica general de les economies occidentals. No és més que un resultat lògic d'una economia basada en un monocultiu —en el nostre cas, el turisme— i en una situació de total dependència de les iniciatives exteriors. Més encara: la nostra col·lectivitat està pagant, a un preu molt dur, l'haver ocupat un lloc molt determinat dins el context general de l'Estat espanyol: el d'haver creat divises a baix cost i haver absorbit la mà d'obra excedent en zones peninsulars.

La crisi no és nova. Des de fa temps, els seus símptomes són evidents: augment descontrolat del cost de la vida, manca progressiva de llocs de treball... I sempre, els sectors populars en són els subjectes passius. Actualment, amb el col·lapse dels dos sectors productius fonamentals (hostaleria i construcció), l'atur és el nou rostre de la crisi. Ningú no sap, amb exactitud, quants són els aturats. Solament un percentatge reduït frueix de l'assegurança de desocupació. L'Administració no ofereix cap so-

lució estable per a tal situació. Mentrestant, els obrers es reuneixen i exigeixen solucions i participació real en l'organisme que —almenys en teoria— representa llurs interessos.

Però l'atur, indirectament, degut a la baixa del poder adquisitiu dels sectors que el pateixen, afecta estaments socials distints dels que estan situats a la base de la piràmide. Aquest és un efecte que se suma als que ja venia imposant la inflació, la qual, encara que sigui general a tot l'Estat, és molt més notòria a les Illes per mor del cost elevat de la vida que constantment ens està caracteritzant. Tot això dins una estructura comercial i industrial, inadequada i insuficient fa molt de temps. I així, l'atur com un mantell de lava s'estén per damunt de tota l'economia il·lenca.

Aquesta situació crítica, extrema per a amplis sectors de la població, ha configurat una sèrie de nous fets socials. Tots ells són una resposta a aquesta situació concreta. Uns són individuals, expressió dels quals podria ser l'augment de delinqüència comuna, l'èxode re-emigratori de famílies als llocs d'origen... Altres, socials, característics d'un grup que ha pres consciència i que ha aconseguit superar les traves socials i anar més enllà de les solucions individuals. La seva expressió és la solidaritat entre els aturats, les accions conjuntes i el recolzament de la població.

Les Illes, després d'una època tan brillant com fictícia, han esdevingut productores... d'aturats. ¿A qui cal demanar responsabilitats?

ANTONI CAMPINS

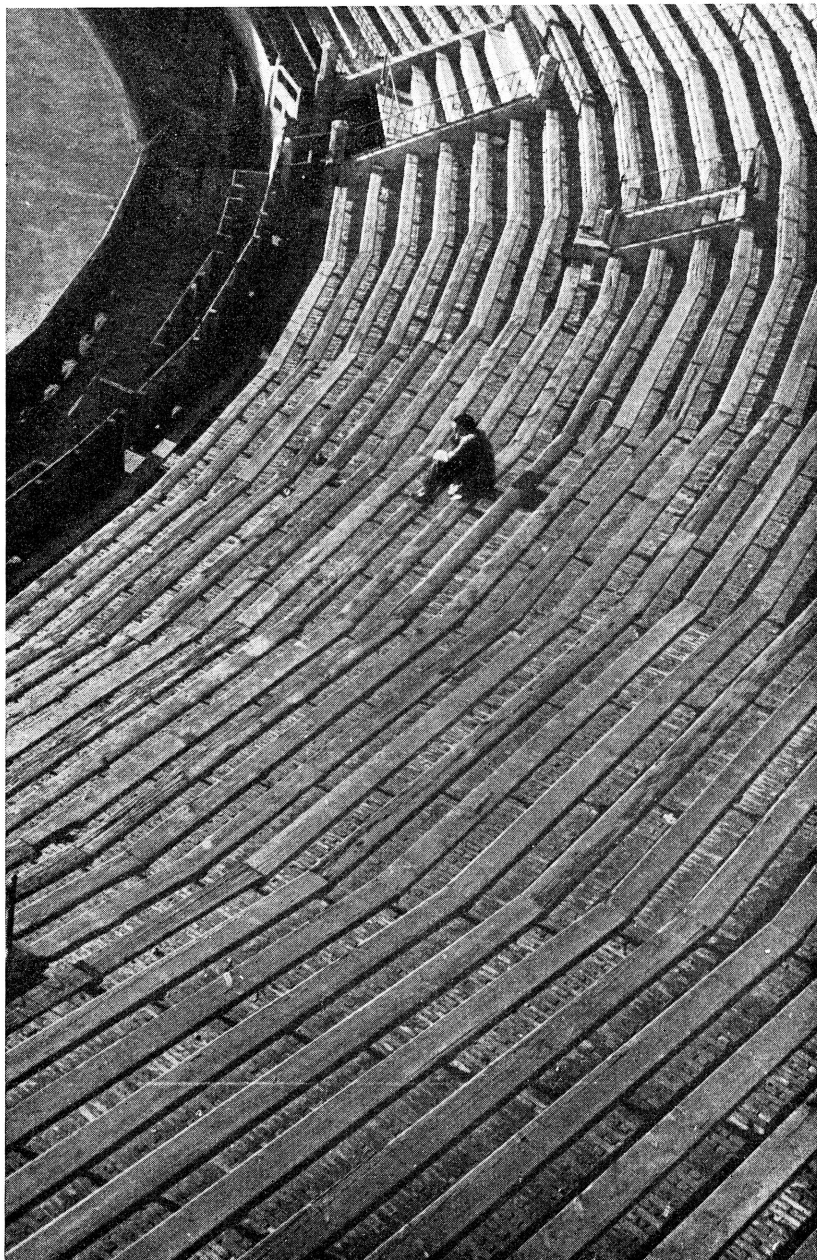
Crisi econòmica internacional i atur obrer: suggeriments per a la interpretació (*)

L'actual situació econòmica internacional podem caracteritzar-la per tres fets que en constitueixen els aspectes més rellevants: la inflació, les dificultats en el comerç internacional i l'atur obrer. Com veurem, hi ha una sèrie de nexes entre aquests fets.

De la inflació hi ha dos aspectes a remarcar, ben propis de l'actual situació: la generalització, per una banda, i la quantia, per l'altra, del procés inflacionari. Els índexs de preus al conjunt de l'OCDE (que podem considerar representatius del conjunt dels països dits occidentals) hauran pujat durant l'any 74 més d'un 15 per cent, i el procés ha afectat a tots els països amb notable imparcialitat. Una taxa inflacionària tan alta i tan generalitzada, i més en les actuals circumstàncies depressives, és un fet absolutament sense precedents en els annals del capitalisme, llevat de situacions concretes de guerra o post-guerra.

El mal funcionament dels mecanismes de pagaments internacionals i la no adequació de les paritats monetàries és una tara que arrossega el sistema capitalista, i ha permès que el dòlar pogués jugar el seu paper d'unitat monetària internacional de la postguerra ençà. A partir de la guerra del Vietnam i de la devaluació del dòlar —necessària davant el fort dèficit de la balança de pagaments d'Estats Units— la inseguretat de les transaccions internacionals i el caràcter especulatiu que anaren prenent —principalment mitjançant els moviments d'eurodòlars— començaren a suposar un factor restrictiu per a l'expansió del comerç internacional i els processos d'integració econòmica. Dins els anys 73 i 74 un fet nou ha incidit en el procés: el moviment alcista dels preus de les primeres matèries i dels combustibles. Aquest augment sobtat ha suposat un canvi radical en les relacions reals d'intercanvi entre els països exportadors de primeres matèries —generalment països del Tercer Món— i els països exportadors de productes manufacturats —els països capitalistes desenvolupats—, canvi que ha afavorit evidentment el primer grup. El segon grup de països està experimentant dificultats creixents en les seves balances de pagaments, que els afecten de forma desigual, segons quina sigui la seva dependència de les importacions i la situació de les seves reserves de divises.

(*) Intent, amb les limitacions que l'espai imposa, formular una interpretació —encara que sigui esquemàtica— del fenomen de l'atur obrer al món capitalista dins el context de l'actual crisi econòmica internacional.

L'atur obrer completa el quadre de l'actual economia occidental. Els índexs d'atur són molt variables d'un país a l'altre, però el fet comú i preocupant és la seva tendència a l'augment ràpid per tot arreu. Les previsions fetes a nivell internacional preveuen una continuació d'aquesta tendència almanco durant un període de sis a dotze mesos més.

Recapitulant: inflació forta i generalitzada, alteració de les relacions reals d'intercanvi entre països exportadors de primeres matèries i països exportadors de productes manufacturats, dificultats a les balances de pagaments d'aquest segon grup de països, i atur creixent són els fets que poden resumir l'actual crisi. En un examen superficial, la realitat pareix contradictòria: com explicar la coexistència d'inflació i atur? per què el dèficit de les balances de pagaments no frena la inflació? L'anàlisi keynessiana, base de l'actual teoria econòmica «ad usum» pareix que no funciona.

BANCA MARCH

Capital i Reserves 3.956.000.000 ptes.

Sucursals i Agències Urbanes

BALEARS

Casa Central:

Palma de Mallorca.

Agències Urbanes:

Porta de Sant Antoni - Plaça Pius XII - El Terreno - 31 de Desembre - Plaça Madrid - Plaça Navegació - Plaça Pere Garau - Ca'n Pastilla - Sant Jordi.

Sucursals:

Binissalem - Capdepera - Agència Cala Ratjada - Eivissa - Felanitx - Inca - Lluçmajor - Manacor - Maó - Agència Porto Cristo - Montuïri - Muro - Palma Nova (Calvià) - Petra - Porreres - Sa Pobla - Sant Antoni - Sant Francesc Xavier - Sant Josep - Sant Joan - Sant Llorenç - Santa Margalida - Sóller.

CATALUNYA

Oficina Principal:

Barcelona.

Agències Urbanes:

Avinguda de Madrid - Balmes - Calàbria - Felip II - Navas de Tolosa - Passeig del Triomf - Urgell - València.

Sucursals:

Cornellà de Llobregat - Esplugues de Llobregat - Ripollet - Sabadell - Sant Adrià del Bessós - Puigcerdà.

MADRID

Oficina Principal:

Madrid.

Agències Urbanes:

Avenida Generalísimo - Conde Peñalver - Cuatro Caminos - Guzmán el Bueno.

Sucursal:

Getafe.

ZARAGOZA

Oficina Principal:

Zaragoza.

Agències Urbanes:

Delicias - Miguel Servet.

Un recent article de Raford Boddy i James Crotty («Class conflict, keynesian policies, and the business cycle», aparegut a la Monthly Review d'octubre de 1974) dóna una interpretació dels cicles econòmics que crec que pot ésser il·luminadora. No puc fer aquí un resum de la seva argumentació, però sí, exposar breument les seves conclusions.

En primer lloc destaca que l'objecte de la política econòmica no ha estat mantenir la plena ocupació, que ha estat l'objectiu confessat de cara a la galeria per l'administració dels Estats Units, sinó maximitzar els beneficis de les empreses. El cicle econòmic, amb la seva alternància de fases expansives i regressives és necessària per aconseguir aquest objectiu.

Els autors mostren, amb dades estadístiques, referides als Estats Units, que els períodes de recessió es produeixen quan la relació entre salaris i beneficis esdevé massa favorable als salaris, o, amb altres paraules, quan els treballadors s'enduen una part massa gran del producte social. En els períodes en què l'ocupació és alta —és a dir, quan hi ha poc atur— el poder de negociació de la classe obrera millora, i augmenta la part retirada pels treballadors, del producte social. La recessió i l'atur són llavors el mitjà emprat per reduir la participació del treball en el producte social i afeblir la força de la classe obrera, retornant a una situació més favorable al capital, que fa que una nova expansió sigui començada fins que se reprodueix la situació anterior.

Creo que la introducció en aquesta anàlisi de les relacions econòmiques entre països desenvolupats i tercer món —entre centre i perifèria, en la terminologia de Samir Amin— pot donar més validesa i generalitat a l'anàlisi de Boddy i de Crotty. Els monopolis poden fer front a una eventual reducció en la seva participació en el producte social de dues maneres: o redueixen la participació de la classe obrera acudint a una recessió, o augmenten l'excedent transferit de la perifèria (Tercer Món) variant a favor seu la relació real d'intercanvi entre primeres matèries i productes manufacturats. Evidentment el segon camí és preferible al primer, ja que no suposa una interrupció en l'expansió dels monopolis i no crea problemes polítics amb la classe obrera domèstica. Només quan no és possible l'extracció de més excedent de la perifèria han d'acudir els monopolis a una recessió que contrarresti el moviment ascendent dels salaris dels obrers domèstics.

Examinem ara quina ha estat l'evolució en els darrers anys. Les economies capitalistes occidentals han conegut tot al llarg de la dècada dels seixanta, una etapa d'expansió, interrompuda només l'any 70 per una recessió relativament benigna i de curta durada fins a l'any 73. Una expansió tan llarga i general com la que va començar l'any 61 s'ha hagut de basar necessàriament en la pro-

gressiva deterioració de la relació real d'intercanvi de les primeres matèries, que ha permès substancials millores en el poder adquisitiu dels treballadors occidentals a costa de la deterioració de la situació als països subdesenvolupats. L'any 73, però, la situació s'inverteix. La cartelització dels països productors de primeres matèries —principalment de combustibles— inverteix la relació entre productes manufacturats i primeres matèries, i posa el capitalisme occidental entre l'espasa i la paret. En un moment en què la participació dels salaris en el producte social és alta, la perifèria deixa de transferir excedent, i fa, per tant, inevitable que s'entri en un procés recessiu. El capital monopolista vol extreure de la pròpia classe obrera el que ha deixat d'extreure de la perifèria.

Quina és la mecànica del procés recessiu, ara obert, i quines són les seves perspectives?

D'acord amb el que he dit més amunt, els monopolis poden, en principi, fer front a la situació de dues maneres que no s'exclouen mutuament: reduir la participació de la classe obrera en el producte social, o tornar a relacions reals d'intercanvi amb la perifèria, favorables als seus interessos.

La recessió de l'activitat econòmica, amb l'inevitable atur obrer, apunta directament a l'afebliment de la classe obrera, tant econòmicament com políticament (normalment, si l'atur és important, la força de la classe obrera és menor a l'hora de

qualsevol negociació salarial). La inflació, en canvi, és una arma que en principi hauria d'ésser apta per als dos fronts: al front interior disminuint el poder adquisitiu de la classe obrera, al front exterior tendint a retornar a l'antiga relació real d'intercanvi. No hi ha, per tant, contradicció en l'actual conjuntura de recessió amb inflació, però l'actual situació inflacionària no cap dins la dicotomia economicista (inflació de costos vs. inflació de demanda). Més aviat hauríem de parlar d'inflació d'autodefensa.

Si acceptam aquesta anàlisi, quines són les perspectives de l'actual procés? Les possibilitats de retornar a una relació real d'intercanvi favorable als interessos dels països capitalistes occidentals poden ésser descartades, si no s'acut a una guerra imperialista de dominació, de conseqüències imprevisibles (i això és una possibilitat que no pot ésser deixada de banda: recordau, si no, les admonicions d'Henry Metternich Kissinger). És previsible, doncs, que la pressió sobre la classe obrera occidental, via inflació i atur, sigui cada vegada més forta, però la resposta que estan donant les organitzacions de classe del món occidental fa que tampoc per aquest camí pugui esperar-se una via de sortida.

No se pot preveure el futur, però probablement d'aquí a un parell d'anys moltes coses no seran com ara. Els temps canvien...

Toni Campins

UNA OBRA UNICA EN EL SEU GÈNERE:

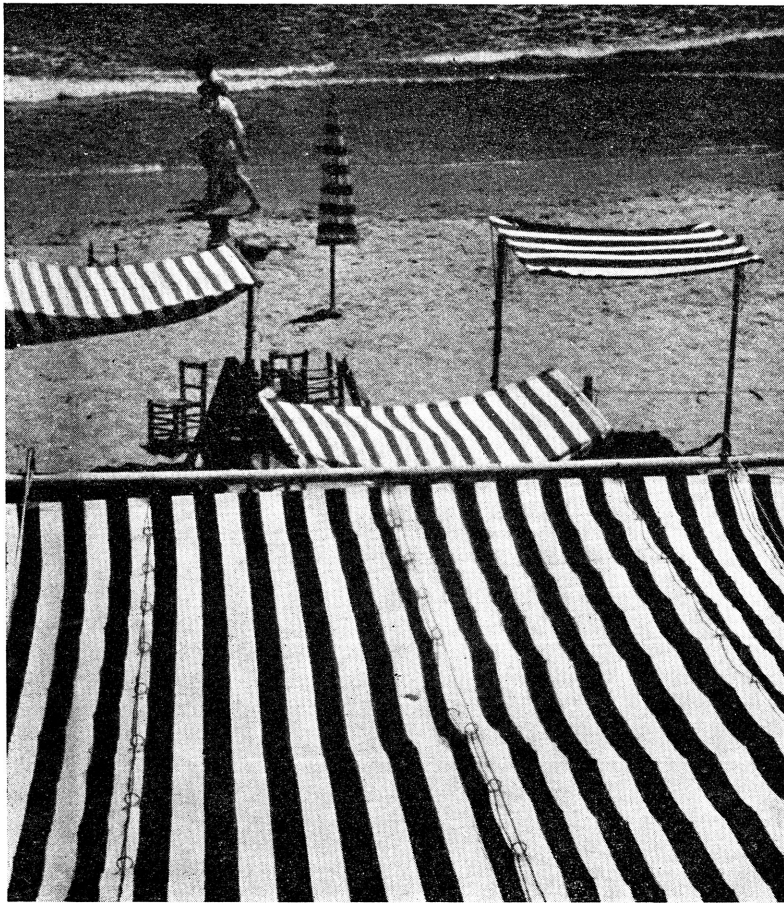
DICCIONARI DE L'ART I DELS OFICIS DE LA CONSTRUCCIÓ

per MIQUEL FULLANA LLOMPART

Diccionari alfabètic, seguit d'un diccionari ideològic (lèxic ordenat per matèries) i diccionari castellà - català. Amb més de 600 il·lustracions.

Comandes a LLIBRES MALLORCA

Fortuny, 13
Tel. 21 35 88
CIUTAT DE MALLORCA

CELESTÍ ALOMAR

Mallorca i el problema de l'atur

En analitzar el problema de l'atur a les Illes, cal tenir present una doble influència: la que indueix la seva situació dins l'Estat espanyol i la que es deriva de les característiques generals d'aquest Estat i de la seva relació amb la resta de països occidentals, l'economia dels quals, com la de l'espanyol, es regeix sobre bases econòmiques capitalistes. Aquesta doble influència d'ha de tractar, si volem ser objectius, en tots els seus aspectes, tant polítics com econòmics. Aspectes inseparables dins qualsevol formació social, i interrelacionats i dependents entre si de forma concreta a cada conjuntura determinada. Fer-lo solament en base a criteris que toquen només un d'aquests aspectes, per exemple l'econòmic, ens menaria a l'oblit de situacions determinants en la realitat estudiada.

ORIGENS D'UNA SITUACIÓ

Primer de tot, cal esbossar breument els orígens de la situació actual a les Illes, les opcions econòmiques que l'han determinada i les mesures polítiques que l'han feta possible. Als anys 60, l'opció monocultiuista envers el turisme dugué amb ella mateixa l'aparició d'un sector terciari hipertrofiat amb relació als altres sectors de la producció. Tal fenomen no és comparable, en cap sen-

tit, a l'aparició de les grans **indústries de serveis** de les societats monopolistes avançades, que les necessiten per al seu propi manteniment. Al contrari: el sector serveis illenc no serveix cap tipus d'indústria autòctona, sinó que creix dependent de necessitats foranes: les d'Europa en plena expansió econòmica i les d'Espanya en desenvolupament.

Aquest fet repercuteix negativament en els altres sectors de producció que tradicionalment havien estat la base de l'economia de les Illes. El camp sofreix una sagnia contínua de mà d'obra i de capitals, que troben molt més rendables els negocis relacionats amb el turisme. Altres sectors industrials, en plena crisi al començament del **boom** turístic, pateixen els efectes d'una economia descapitalitzada i sense possibilitats immediates de ressorgiment. Així el desenvolupament de tal tipus d'opció econòmica no es fa al marge dels sectors tradicionals, sinó en detriment d'aquests mateixos.

L'impuls de tal situació es veié afavorida per les perspectives que prengué l'Estat espanyol, en la seva política d'estabilització, que necessita una forta injecció de capitals per remuntar la seva economia. Aquesta planificà sobre sectors i zones de prefe-

rència, entre les quals desgraciadament no hi eren incloses les Illes. Hom relegava aquestes a la simple funció de productores de divises a baix cost i a absorbir de mà d'obra sobrant a altres zones menys afavorides de l'Estat espanyol. Aquest serà el destí, al qual les Illes veuran condicionat el seu futur.

Dins aquest context la descapitalització de l'economia illenca s'ha efectuat a través de mecanismes prou simples: la banca connectada als grans sectors financers espanyols, grans indústries establertes a les Illes i amb la base dels seus interessos fora d'aquestes i un sistema fiscal poc racionalitzat, que revertia en els costos dels productes importats. Mecanismes, tots ells, que es troben dins un Estat que es desentén de les variades problemàtiques regionals. Amb una classe política dins les Illes, sorgida als primers anys de la postguerra, que correspon a la de l'aparat burocràtic i que es manté entorn dels càrrecs de gestió pública. Tots aquests factors influeixen de forma determinant en l'escassetat d'inversions del sector públic a les Illes.

LA IMPOSSIBILITAT D'UN IMPULS PROPI

La situació descrita abans ve determinada en part per la debilitat de la

burguesia regional, incapaç de dotar de força i impuls propi l'economia illenca; i també per l'existència de sectors de burgesia, nascuts dels nous negocis hotelers, lligats als designis de burgesies foranes, de les quals ja hem esmentat els interessos.

Esquemàticament podríem afirmar que han influït dos factors en la feblesa d'aquesta burgesia regional: les escasses possibilitats de desenvolupament dins una situació general que no els era favorable, la falta d'iniciativa pròpia i de vertader sentit empresarial. No han sabut, o no han pogut, obrir-se camí en una economia que, totalment descapitalitzada i sense unes inversions públiques que afavorissin una infraestructura adequada, se'ls ha tornat hostil. El contrari del que ha succeït hagués permès possiblement la naixença de sectors d'autèntica envergadura que haguessin suposat l'estabilització de l'economia de les Illes i la seva independència exterior. Aquesta falta d'una economia pròpia, en el moment actual de la crisi, ha resultat greu per a la vida de la nostra comunitat.

Enfront d'ella, hi ha hagut altres sectors de burgesia, lligada als negocis hotelers, que ha venut, en el seu interès immediat de riquesa, la seva iniciativa a centres de decisió exteriors, perdent així tot el control sobre el seu propi mercat. Aquesta burgesia, davant la impossibilitat que altres sec-

tors regionals se situassin al front dels organismes de gestió locals i vantant-se del seu absentisme polític, ha deixat el monopoli d'aquests càrrecs en mans d'una burocràcia poc relacionada amb la realitat social illenca.

Únicament els darrers mesos, i ja amb la crisi al cap de cantó, aprofitant l'evolució empresa pel govern espanyol, han sorgit opcions de caràcter regional que han intentat noves singladures, dèbilment concreta- des, dins el nou marc polític que semblava obrir-se. Amb l'aprovació de l'estatut d'Associacions polítiques, s'ha posat un interrogant a la seva eficàcia. És ben eloqüent el silenci actual sobre tals opcions.

Però tota aquesta complexitat de forces descrites, generals i regionals, polítiques i econòmiques, fins ara ha tingut una concreció prou senzilla: la dependència de les Illes de l'exterior, i la manca d'una infraestructura adequada per fer front a una situació crítica com és ara l'actual. Poques provisions per un camí llarg i difícil.

SECTORS POPULARS. ELS MÉS AFECTATS

En aquestes condicions, la crisi que ve assotant les economies occidentals ha tingut repercussions fulminants a les Illes que, pel tipus d'economia sobre la qual operaven, s'ha concretat en la falta de llocs de treball. Aques-

ta situació de crisi ha repercutit fonamentalment, com ja succeïa (cost de vida), en aquells sectors populars que tenien com a únic mitjà de supervivència el seu treball en els llocs que ara manquen.

Dia rera dia ha anat augmentant el nombre d'aturats. I encara aquest seria més elevat si no haguessin emigrat, altra volta als seus llocs d'origen, milers de «mallorquins» que vingueren un dia a cercar feina ja que no en trobaven als seus pobles nadius. Els qui queden, sigui perquè ja nasqueren aquí, sigui perquè aquí han posat tantes hores de feina que els acrediten com a ciutadans mallorquins, cerquen solució al problema.

Les xifres facilitades per l'organització sindical són eloqüents: enfront de diversos milers d'aturats, únicament uns centenars gaudeixen de l'assegurança d'atur. Aquesta diferència ve determinada a les Illes, com ja és tradicional en totes les seves coses, per una doble circumstància, que no és més que dos factors d'una mateixa suma: les condicions laborals en què hom ha treballat a les empreses i la insuficiència de l'actual legislació sobre l'assegurança d'atur.

El manteniment d'unes condicions per davall de la normativa legal ha permès a molts empresaris poder ampliar el seu marge de beneficis. Però per al treballador aquest fet ha significat trobar-se amb un tipus de con-

NORAI GALERIA D'ART POLLENÇA

**Exposició d'icones de Romania i Rússia
dels segles XIV, XV i XVI**

**Vestits típics de pagesos de les regions
d'Oltènia, Moldàvia, Valàquia i Transilvània**

1 - 24 febrer

tractes que han provocat situacions diverses (acomiadament voluntari, contracte en blanc...) que no li han permès d'acollir-se a l'assegurança d'atur. Per altra banda l'existència d'un elevat nombre de treballadors temporers ha fet que tal diferència entre aturats i acollits a l'assegurança d'atur s'hagi engrandit, i això és degut a aquesta condició laboral, la de temporer, que no està prevista en la normativa de l'assegurança d'atur. Això suposa que tots aquells treballadors que tenen un contracte temporal, quan aquest ha finit no podran passar a la condició d'aturats, ja que, segons la legislació vigent, aquesta situació està prevista com a «final de contracte» i no com a situació d'atur. Aquestes restriccions s'han d'entendre dins un context general, el de la «Seguridad Social» i la seva funció, considerada com a font d'ingressos per a l'Estat, que per tal d'obtenir un marge més ampli de beneficis limita les seves obligacions en molts d'aspectes, entre les quals s'hi troba l'assegurança d'atur.

Per entendre l'abast d'aquest problema cal tenir present la diferència entre el que és l'atur i el que són els aturats. El primer és inevitable en una societat capitalista (a Mallorca, molt més ampli del que és aconsellable, per mor de la seva estructura econòmica); el segon, en canvi, té remei amb un subsidi suficient. Per tal d'as-

solir aquesta solució, és necessària, a Espanya, una reforma a fons de l'assegurança d'atur i, per tant, una adequació de la «Seguridad Social» a les necessitats actuals, que essencialment són contradictòries amb la seva funció de creadora de capitals per a l'Estat.

Els sectors obrers que ja han vingut patint de temps enrera els efectes de la crisi, fonamentalment per l'augment del cost de vida, es plantegen en aquests moments l'assegurança d'atur com la reivindicació fonamental que cal aconseguir. La solució a aquest problema no és simple. Primer perquè requereix reformes estructurals, com la de la «Seguridad Social», i segon perquè una solució profunda de l'actual crisi a les Illes necessita un plantejament regional que resolgui en la seva arrel els problemes presentats. En aquest plantejament no estan interessats només els sectors populars, sinó que també amplis sectors de la població auctòctona hi trobarien la possibilitat de resoldre els problemes específics del grup social al qual pertanyen. Així la solució a la crisi i al problema de l'atur que aquella ha plantejat, no es pot donar solament sobre la base de criteris administratius, sinó que, essencialment, s'ha de situar al mateix temps en els nivells polític i regional.

Tals nivells de solucions són molt més necessaris si tenim en compte

que la crisi ha arrossegat altres sectors de la població, com és ara la petita empresa i els petits comerciants. Són ben significatius els intents recents d'agrupar-se per afrontar els seus problemes comuns. Per una banda, ha davallat el poder de venda, degut a la crisi —falta de demanda— i per l'altra, la competència de les grans empreses en els mateixos sectors on aquelles operen. Aquest fet repercuteix en la descapitalització de l'economia mallorquina, ja que els beneficis d'aquestes grans empreses surten fora de les Illes. Finalment, ha repercutit en aquesta situació l'existència d'un sistema fiscal que agreuja extraordinàriament la petita empresa i que, en moments de crisi, esdevé una càrrega insuportable per aquests sectors, que tradicionalment ja s'han expressat contra la manca de racionalització del dit sistema. Problema que, com el de la «Seguridad Social» planteja el nivell de les solucions en termes de l'estructura econòmica i política del país.

CELESTÍ ALOMAR MATEU

Gabinet d'Estudis Socials

FAJAS **Reina** CORSETERIA

J. Masdeu

Josep Tous Ferrer, 1 - Tel. 216033 - Palma de Mallorca

*al servei
de la dona
jove i elegant*

dona
corseteria

J. Masdeu
COLON, 62 - Tel. 216558
Palma de Mallorca

**Cada poble
llaura el seu futur**

¿Encara no en sou soci?

C/. Viçenç Mut, 3 Tel. 22 48 91

CIUTAT DE MALLORCA

Les veus autèntiques de l'atur

A uns homes, aturats, els hem preguntat diverses coses. És lògic que les seves respostes siguin directes, no casuals i de conjuntures, sinó evidentment existencials.

Hem respectat al màxim el que ens varen dir, perquè les seves paraules cremen com la veritat que ells viuen cada dia. El que poden dir altres sectors, no és tasca d'ells. Aquests diuen el que viuen, i creim que això és el que mereix més respecte.

Els seus noms: Enric Acosta Olmos, Rafel Calvente Pardo, Jesús Pérez Martínez. Dos d'ells pertanyen a la construcció i el tercer a l'hostaleria.

CONDICIONS DE TREBALL

La nostra primera pregunta va ser sobre les condicions de treball. Enric ens contà que les condicions han estat bastant dolentes. Travetes per moltes parts, cossetes desagradables, poques condicions higièniques i sovint poc cas de part dels organismes quan creus que es fa necessària alguna inspecció que posi remei en tot això.

RAFEL: El meu contracte de treball fou redactat de tal manera que, després de tres anys, l'empresa m'ha pogut treure quan n'ha tengut ganes. Per no pertànyer a la plantilla i no ser fix, les conseqüències han estat molt perjudicials, ja que, per mor d'això, no m'he pogut acollir a l'assegurament d'atur.

JESÚS: Ens diu que està aturat per ser víctima d'un engany. Abans de l'estiu treballava a un hotel amb un lloc fix de treball, encara que el sou era ben fluix. Un hotel nou li va oferir, com a altres companys, un lloc millor i més ben pagat, endemés de la promesa que la feina seria per a tot l'any.

I quan creïem que ens feien un contracte normal, ens feren firmar un contracte en blanc i sense data, abans

dels quinze dies. Creïem que es tractava de legalitzar l'assegurament de malaltia.

Treballaven deu i onze hores diàries repartides en tres torns, sense respectar el repòs legal de dotze hores. Quan per l'octubre vingué la davallada, a part de la fallida de companyies estrangeres de turisme, normal en un final de temporada, acomiadaren dos terços de la plantilla, contractada amb l'engany esmentat més amunt, i posant la data que els semblà en el contracte firmat en blanc. En tal situació hem restat molts treballadors de l'hostaleria.

LLUC: El diàleg prosseguí en aquesta forma: ¿Com creis que respira la classe treballadora entorn de les condicions de treball?

ENRIC: L'opinió general dels obrers és de descontentament. Manquen centres culturals i de diversió, llocs de reunió i per passar el temps. En faltar tot això, la joventut va al ball i gasta els doblers. Molts van als cafès o al «barri». Els casats arriben a ca seva, sopen i, com que estan cansats, es colguen per recuperar forces, car han de fer hores extraordinàries per poder mantenir els fills. No estam contents perquè ens haurien de bastar vuit hores per poder guanyar el jornal suficient per alimentar els fills. I si trobam que és normal que un obrer es pugui comprar un pis, una màquina de rentar i un televisor —tal com caldria, perquè s'ho guanya amb el suor del seu treball— aleshores és qüestió de treure moltes hores.

RAFEL: Jo trob que els obrers no estan contents perquè no estan informats sobre la feina que fan, desconeixen els articles de les lleis i, quan van a Sindicats, no els saben informar. Si protesten, tot d'una troben la resposta: Si no t'agrada la feina, agafes els trastos i te'n vas. Hi hauria d'haver qualque publicació exclusivament per informar els obrers, perquè sabessin què els pertany o no.

JESÚS: Les condicions dels treballadors d'hostaleria són realment molt dolentes. Damunt les seves espafies, ha recaigut fonamentalment el pes del boom turístic de les Balears. En aquests deu darrers anys hi ha hagut un avanç espectacular del turisme sense que la gent s'hagi preocupat de quines eren les condicions que afectaven una classe de treballadors que provenia de les zones menys desenvolupades de la península que acudien simplement amb els seus braços i sense cap qualificació professional, i per això acceptaven qualsevol tipus

El Drach

BIJUTERIA DE NOVETAT

OBJECTES TÍPICS DE MALLORCA

Sant Domingo, 25 i 27

CIUTAT

Articles d'organització
i d'arxiu

Subministració de
papereria

VASCOSOBRES

VASCONGADA DE SOBRES Y BOLSAS, S. A.

MANUEL VILANOVA FIOU

Gumersindo, 85-87 Tel. 29 30 18 Palma de Mallorca

de condicions. I així aquestes han estat sovint per davall de les mateixes lleis laborals. Mai no s'ha complert la norma del repòs reglamentari de dotze hores. Tampoc no s'han reconogut hores extraordinàries, ni que hom treballàs deu o onze hores diàries. Hi ha hagut moltes anomalies en la contractació, contractes en blanc, de temporada. Quant a la higiene, basta fer una volta pels hotels per veure com viuen acaramullats, sense serveis, excusats i dutxes decents. Tot això ho han suportat els treballadors d'hostaleria, sense que les inspeccions de treball i les visites a Sindicats hagin solucionat gran cosa.

Però el més gros no ha estat això, sinó que, quan ha arribat la crisi, han restat sense ni tan sols aquest treball, que ja era dolent en aquestes condicions, però que almenys els donava per viure. En tenir la majoria de treballadors uns contractes temporals, s'han trobat que ara queden al marge del subsidi d'atur, encara que la gent hagi treballat sense interrupció i cotitzant a la Seguridad Social.

TREBALL A ICONA

Enric està aturat. Rafel també; ara treballa a ICONA en unes condicions en les quals s'aprofiten de la nostra misèria.

Jesús també està aturat.
¿Què li passa, a Rafel?

RAHEL: Encara que en vaig cercar, molt, de treball, no en vaig trobar. Ja desesperat, em vaig tancar amb altres seixanta o setanta companys a Sindicats per fer pressió. Davant aquest fet, hom cercà «pel rebost» i es va trobar un treball per alguns de nosaltres a ICONA. Ens oferien 450 ptes. Però, quan arribàrem a la feina, resultava que amb aquest sou no estàvem assegurats ni ens pertanyien pagues extraordinàries, ni 18 de juliol, ni vacances, ni res. Amb una paraula, que la contractació real era de 333 ptes. diàries. Acudírem al President d'Ordenació Social de Sindicats, que ens confirmà que la diferència era per abastar diumenges, pagues extraordinàries, etc., però que ja miraria de parlar amb ICONA, si bé encara esperam la resposta. Aquesta va ser la feina que ens proporcionà Sindicats.

JESÚS: El Sindicat només ha intentat treure solucions d'emergència que, en definitiva, no han estat més que pegats, com aquest treball per 50 homes a la muntanya, per compte d'ICONA, com els curssets de formació professional, que després s'anomenaren de pre-formació professional, per tal que tinguessin la possibilitat de cobrar 200 ptes., més tost com una almoïna, ja que aquesta quantitat no soluciona res, endemés de ser una pèrdua de temps. Un no sap per què serveixen aquests curssets, puix els manca serietat i no donen ni cultura general, i tothom qui hi assisteix ho fa per poder cobrar aquestes 200 ptes.

OPINIONS ENTORN DE SINDICATS I L'ASSEGURANÇA D'ATUR

LLUC: ¿Com atén Sindicats, com tracta i com resol el problema actual de l'atur?

JESÚS: Sindicats s'ha vist, per una banda, sorprès i, per l'altra, desbordat per tot el problema de l'atur que s'ha presentat de cop. Davant això no tenien cap mesura presa, i el desconcert i la desorganització, segons el meu parer, han estat totals. Des de quinze dies abans de Nadal, el pati central s'ha vist ple cada dia de gent que intentaven de situar-se davant les finestretes de col·locació, per demanar el carnet d'aturat, per demanar feina. Inclús n'hi ha que han caigut acubats de fam, després de tres dies sense menjar. D'aquestes concentracions han sorgit la majoria d'iniciatives que han emprès els treballadors, com possibles solucions als seus problemes. En són exemple la creació de comissions que han anat a parlar amb el Governador, que per cert viatjà a Madrid, encara que sembla que els resultats no han estat molt positius; una assemblea a Sindicats amb el president d'Ordenació Social, amb la idea de no sortir fins que es donàs una solució al problema principal: el subsidi d'atur, doncs solament acull alguns centenars d'obrers, quan realment els aturats sumen diversos mil·lenars.

ENRIC: Sindicats s'ha vist desbordat, i d'una època en la qual solament hi acudien alguns obrers, ha passat a una altra en què centenars d'ells han demanat solucions, han ocupat sales per fer reunions, i s'ha vist que a Mallorca també hi ha problemes i els obrers van a Sindicats per tal que els defensin. Però francament no han respost molt bé.

La pena de les circumstàncies actuals és que, en temps de les vaques grasses, es beneficiaren només els

sectors més rics, i ara, que han arribat les magres, no hi ha dret que el pes més gros recaigui damunt les espatlles dels treballadors. La classe obrera hi tirà moltes hores, que no foren pagades com a hores extra, sinó com a normals, i pens que les esferes competents haurien pogut prevenir uns mitjans més justs per no deixar deseparats els qui, des de la seva esquena, han fet possible aquests anys de prosperitat, per no fer-los so-

L'ANGEL BLAU

Venda de llibres
antics i moderns

c/. Sant Bernat, 2
(darrera la Seu)

Tel. 21 60 96

CIUTAT

frir sobre les seves economies el problema de l'atur. Hi ha nacions que, si bé no poden paliar l'atur, sí que almenys pal·lien els aturats.

JESÚS: Amb el problema de l'atur, no solament Sindicats s'ha vist desbordat, sinó també altres institucions, com l'Institut Nacional de Previsió i la Seguretat Social, precisament perquè aquestes institucions estatals no tenen ni previstos ni encaixats aquests problemes, com passa a altres nacions. Si afegim a això que l'assegurança d'atur està subjecta a uns criteris molt restrictius, la cosa queda completament desbordada.

RESPONSABILITATS... TAMBÉ PER ALS EMPRESARIS

LLUC: ¿Quina responsabilitat creis que han tingut les empreses respecte de l'atur?

JESÚS: L'empresariat, concretament en hostaleria, han estat poc responsable i poc conscient. A l'època d'abundància ha tingut, quan li ha interessat, tota la mà d'obra que ha volgut i més, i amb les condicions que ha volgut. Ara, quan ha vingut la davallada, crec que part de la responsabilitat és dels empresaris mallorquins, nadius, que no havien previst que el diner invertit, que en part procedia de l'estranger, un dia podria dir: adéu. Quedaren, doncs, en mans d'aquest capital estranger. Tot s'ha esbucacat en cosa de mesos i qui s'ha vist més afectat ha estat el treballador.

Tampoc no s'han preocupat de veure si tenien qualque responsabilitat quant a la Seguridad Social, quant a moltes lleis que no han complert envers els seus treballadors, i així se n'han desfet d'un bolic que ara els destorbava, com és el treballador que durant molt de temps els havia servit. L'han tirat per la borda, deixant-lo sense possibilitat d'acollir-se a l'assegurança d'atur. I això és greu.

ENRIC: A la construcció s'aprofiten les circumstàncies per pagar menys l'escarada, perquè sobra mà d'obra, i així molts d'homes, treballant més hores, no arriben ni tan sols a treure el jornal.

CERCANT LA PREMSA

LLUC: ¿Què opinen de l'actuació de la premsa en els temps actuals i, en concret, sobre el problema de l'atur?

ENRIC: En general, la informació ha estat positiva, encara que moltes voltes es publiquen notes i notícies, sobretot oficials, que es contradiuen amb la realitat. I és veritat que s'ha escrit poca cosa que tracti a fons el problema de l'atur, donant estadístiques reals.

JESÚS: Jo crec que és d'agrair la postura que, en general, ha adoptat la premsa. Almenys hi ha hagut una veu. Però crec que hauria d'estar més atenta a les realitats socials, ja que és una pena que els treballadors li haguem de córrer darrera, intentant que es publiquin les nostres coses.

guía del trabajador

departamento de pastoral y turismo
de la comisión episcopal de pastoral

Una obra de B. Bennàsser i C. Bonnin
per tenir ben informats els qui serveixen el turisme

Això resulta una mica xocant, puix cal que sigui l'informador el que cerqui la notícia, i no la notícia la que cerqui l'informador. Així i el veure que notícies intrascendents ocupen llocs destacats i notícies, que afecten de veres tanta gent, restin en llocs gairebé invisibles, o que no n'arriben a tenir, són sens dubte les deficiències més grosses. Amb tot i amb això pens que la premsa s'ha comportat amb gran honradesa, perquè ha informat correctament a base del que l'obrer li ha dit.

Així ens ho contaren i així ho hem

transcrit. Moltes altres coses foren comentades en la llarga conversa. Totes giraren al voltant d'aquest problema que afecta, com deïem, la classe treballadora i que incideix en les seves vides i en les de les seves famílies.

La veu de tres obrers, amb dret a parlar, perquè sofreixen en carn viva les conseqüències d'una crisi que ningú volia, però que és aquí, amb el seu seguit amenaçador, ha estat el testimoni vivent i real del problema.

Coordina:
JERONI FITO
Gabinet d'Estudis Socials

Per ara MOLTES PROMESES, POCS REMEIS

- **Els cursets de «formació professional»
i el treball d'I.C.O.N.A.,
insuficients**
- **Prop de quatre mil treballadors
sense feina i sense ingressos**
- **Mentrestant,
nombroses obres públiques esperen...**

Una política d'ulls clucs mai duu enlloc. Aquest és el cas d'una delegació sindical que no va voler reconèixer al mes de juny que deu mil obrers de la construcció havien tornat a ca seva, deixant l'illa del seu somni emigratori. L'èxode forçat fou ignorat per les autoritats i si una d'elles, dins la seva petita esfera, accedí a manifestar-me aquell nombre de re-emigrats (veure *Diario de Mallorca*) poc després un comunicat del S. I. S. (Servei d'Informació Sindical) desmentí el que s'havia dit. Tres mesos més tard, la realitat s'imposava. El batle de Ciutat es dirigí al Govern de Madrid demanant una urgent intervenció per donar cura a tants de mals derivats de la situació econòmica de les illes i enmig del seu escrit poguérem llegir la sortida de quinze mil obrers i la bubota descarnada de l'atur a tot arreu, tant a hostaleria com a construcció. La crisi és prou forta i encara no ha tocat fons.

Si al mes de juny s'hagués emprès una ràpida actuació sindical vers Madrid, cap al ministeri de Treball o la delegació nacional de Sindicats, la província balear tal vegada hagués estat la prime-

ra afavorida per les mesures estatals de lluita contra l'atur. Però no va ésser així. L'arribada del nou delegat sindical a les illes, el senyor Payá, si bé donà una nova imatge molt més dinàmica i esperançadora, era tardana. Admeté el diàleg, si bé ara pareix una mica desbordat per l'actuació reivindicadora d'un grup obrer que demana en nom de tots els seus companys de la construcció una millora social tant en el salari com en la necessària seguretat.

La reacció sindical no ha estat a temps de recollir les ajudes estatals que, des de Madrid,

RÀDIO POPULAR

és cosa nostra

C. O. P. E.
MALLORCA

MALLORCA AL VENT

De dilluns a divendres a les 15'30 h.

CANÇONER D'AVUI

De dilluns a divendres a les 11 h.

Els dimarts a les 22'30 h.

Realitza: Joan Manresa

RONDAIA MALLORQUINA

Dimarts a les 18'30 h.

Diumenges a les 22'30 h.

Arxiu de Fonoteca de l'Emisora

veuen més greu un malestar a províncies com Málaga, Navarra, les Vascongades i les catalanes, que a Mallorca, on la pau social ha estat mantinguda sempre des de l'any trenta-nou amb un nivell quasi constant de «pleno empleo». S'han promès grans obres públiques (l'Ajuntament ha manifestat de boca del batle un programa d'actuació intens. La Diputació, anar envant amb la ciutat assistencial. El Govern Civil, coordinant l'actuació a escala local dels diversos ministeris. El ministeri d'Informació i Turisme, concretament, amb el pla de modernització hotelera. A la fi, la perspectiva no pot ésser dolenta si es compleix tot. Però...) que encara no han començat.

De moment —hem de fer notar que de l'èxode s'ha passat al manifest atur que oficialment afecta prop de dos mil obrers, però que inclús les autoritats accepten com vàlid el nombre cinc mil— sols ha començat el programa de cursets de formació professional, convertits pràcticament en cursets de cultura general, que ocupen 160 obrers, més 80 de pròxima matrícula i que, a termini un poc més llarg, en podria arribar a acollir prop de 400. (En manquen 3.600 encara), més 50 que treballen amb l'I.C.O.N.A. dins Sa Comuna de Bunyola.

El delegat de Treball, senyor Gómez Arias, declarà a l'*Ultima Hora* que «tenim l'obligació d'ésser optimistes». Manera ja de per si optimista per enfrontarse al greu problema. Mentrestant, sols un vint per cent dels aturats cobren el subsidi d'atur. Una taula redona damunt el problema, a la qual havien d'assistir tant obrers com missers, com autoritats sindicals, fou suspesa per orde governativa. El grup de treballadors acudeix, no obstant, a la premsa local (*Diario de Mallorca* i *Ultima Hora*) per comunicar-se amb l'opinió pública. Francisco Payá, delegat de Sindicats, declara a un redactor de *Diario de Mallorca*: «L'atur serà reabsorbit; el conveni col·lectiu de la construcció és un problema més difícil de resoldre».

És clar. La situació d'atur es conjuntural, però aquest fet ha despertat del somni molts de treballadors que ara demanen més seguretats en els seus salaris i ocupacions. Les negociacions del conveni han estat rompudes. ¿Hem arribat a un cul de sac? La delegació de Sindicats xoca cada vegada més amb els seus teòrics representants. Aquella política de portes obertes que anima la vinguda del senyor Payá entra dins una fase crítica. El delegat diu: «Desembre, Gener i Febrer seran els mesos més difícils —dos ja han passat— després... ja pensarem en la temporada turística».

Pel març, l'abril, tal vegada pel juny, les promeses podran arribar. Els hotels que obriran —si no tornen els immigrants que han fuit— donaran un nivell d'ocupació superior, encara que sigui per temporada. Les obres públiques hauran pogut ésser tramitades pel complex procés administratiu i estaran a punt de començar-se. Mentrestant, ¿què han de fer els aturats que no tenen do-

Si teniu intenció de comprar res de joieria, confeccions de pell, objectes propis per a obsequi, articles de viatge, perles, porcellanes, quadres d'esmalt, etc., potser tindrem exactament allò que vos interressi.

ENS SENTIREM MOLT
COMPLAGUTS SI TENIU EL
GUST DE VENIR, SENSE
CAP COMPROMÍS PER
PART VOSTRA, A VEURE
LA NOSTRA SELECCIO
D'ARTICLES

nacar

Jaume III, 115-119

Tel. 21 69 06 - 21 69 07 - 21 06 48

Palma de Mallorca

UNA EMPRESA AMB INDISCUTIBLE
VOLUNTAT DE SERVIR BE TOTTHOM

(Amb molt de gust vos farem un 10% de
descompte si esmentau aquest anunci)

blers estalviats, ja que la Seguretat Social no els cobreix l'atur i no hi ha cap bossa sindical?

Les promeses no han d'ésser desateses. Es una obligació moral concreta per als governants. Un moviment de disconformitat s'està estenent dins el món obrer illenc. Serà molt llarg l'hivern. Cada dia es poden veure cent obrers, de vegades més, que fan coa a Sindicats. Demanen treball, demanen ajudes. Visiten les redaccions del periòdics per catapultar les seves peticions cap a una opinió pública que, per primera vegada a la història recent, veu com a greu un problema abans inexistent. La societat no ha estat previsor. ¿Qui hem de culpar?

Sebastià Verd

JOSEP AMENGUAL
I BATLE

**ELS OBJECTIUS DELS SÍNODES
MALLORQUINS DELS SS. XVI - XVII.**

Al començament d'aquest treball intentava posar de relleu que la pretensió de Trento era radicalment pastoral. (LLUC, novembre 1974, pàgs. 13-15).

Encara que els sínodes no siguin, ni prou fer-hi, una creació tridentina, podem dir que la seva celebració a l'època posttridentina era ja en si mateixa una aplicació d'aquest concili.

La llarga història del concili tridentí era una demostració que no basta manar una vegada perquè ja el prescrit entri dins la vida. El realisme i si tan se vol un mínim de sentit del ridícul dugueren els tridentins a retornar sobre el que una volta havien decidit per actualitzar-ho. Els conciliaris de Trento eren massa intel·ligents per constituir-se en factors de l'immobilisme. Per això a la penúltima sessió, la XXIV (11.11.1563), intentaren acomodar a les noves circumstàncies els canons sobre la predicació elaborats en temps de Pau III (Sessió V, 17.6.1546).

Els sínodes mallorquins cercaren de respondre a la lletra de Trento, però sobretot al seu esperit.

Intentaré presentar una panoràmica de les seves preocupacions.

PREDICACIÓ I CATEQUESI.

La documentació sinodal és molt meticulosa en assenyalar quan i com s'ha de predicar. Una concepció massal legalista del ministeri dugué a precisar d'una forma exagerada els dies i les hores destinades a la predicació; intentaren distingir les competències dels rectors de la irrupció dels freres, que per altra part eren la classe predicadora del temps, i no parlem de les insistents intromissions de les autoritats locals per cercar un predicador a la seva mida. La concepció beneficiosa del ministeri féu arribar els sínodes a tractar els rectors en pla més de missatge que de vertader dirigent de la comunitat. Per això el bisbe ALAGON, p. e. prescriu una multa de dues lliures per cada vegada que el rector deixi d'instruir, «vernacula lingua», el poble els diumenges després de vespres.

Si moltes són les minúcies sobre la predicació perquè sigui intel·ligible pel poble, tal volta contengui més detalls interessants la legislació referent a la catequesi.

La doctrina cristiana, com mana el bisbe Simó BAUÇA (1611), s'havia d'ensenyar «distincte et lingua vernacula». Amb aquesta finalitat les constitucions sinodals del bisbe SANTANDER (1636) comencen amb una traducció del catecisme al «balearico

l'Església nostra

eloquio». El bisbe SANTANDER volia ésser tradicional, apel·lant a l'obra dels Sts. Pares, renovada pel concili de Trento que «ordenà se fes un Catecisme de una breu, y compendiosa declaració dels mysteris de la Fe, y doctrina Christiana; porque poguesen los curats instruir a sos feligresos en la verdadera doctrina, y conexença dels divinals mysteris, y observança dels manaments de Deu: al qual traiguè à llum Pio quint de dichosa memoria. Y nos Don Ioan de Santander Bisbe de Mallorca posam en aquesta Synodo una breu explicació de la Doctrina Christiana, y mysteris de la Fe; peraque, per ella, los parochos procuren instruir, y enseñar los parochians» (Lib I Tit I Cap I 2 r).

El bisbe ESCOLANO (1659) per més que es remeti al catecisme publicat «patrio sermone», dins el qual hi ha prou instruccions sobre el seu ensenyament, repeteix adesiara que s'ha de donar en la llengua del poble per la vertadera comprensió.

Per això gens estrany resulta que un sinode clarament castellanitzant com és el del bisbe ALAGON (1692), repetesqui les prescripcions tridentines dient enfàticament que les oracions i la instrucció catequètica i també la predicació s'han de fer «non latina, sed vulgari lingua».

Enmig de tot, els bisbes i preveres del s. XVII demostraren tenir una serietat notable en evaluar la capacitat del nostre poble en la comprensió del castellà, per més que ells també patiren les pressions centralistes i, no ho oblidem, començava a fer bo parlar en castellà.

No es pensi que les prescripcions anteriors fossin un simple complir un expedient. Dins les possibilitats del temps, els sinodals saberen escoltar els progressos de certs mètodes pedagògics.

El sinode de 1692 té molt en compte que els nins seguesquin el mateix ritme en la instrucció religiosa que en la literària. Me permet traduir un paràgraf:

«Perquè els infants aprenguin les primeres lletres al mateix temps que el temor de Déu —en efecte, «el principi de tota saviesa és el temor de Déu» (Ecli 1, 16)—, amb aprovació del Sant Sinode manam als mestres dels nins que tan prompte els seus deïebles comencin a conèixer les lletres, a unir les síl·labes i a formar les paraules, els entreguin un llibre que en llengua vulgar es diu «la Doctrina Christiana», dins el qual en llengua vernacula es troben els rudiments de

Trento, els sínodes mallorquins dels ss. XVI-XVII i la llengua del poble (i II)

la nostra fe en forma de preguntes i respostes...».

Al mateix lloc s'exhorta als mestres que ensenyin a cantar i recitar en llengua vernacula a fi que les oracions i la doctrina s'aferrin més fort, i fins i tot els mestres han d'organitzar processons per les places i carrers, fent cantar les oracions com s'ha dit, aturant-se dins una església per donar ocasió als infants de preguntar-se mútuament sobre el que han après, i tot en veu alta perquè els curiosos també siguin instruïts. El premi d'aquesta «funció» eren 40 dies d'indulgència.

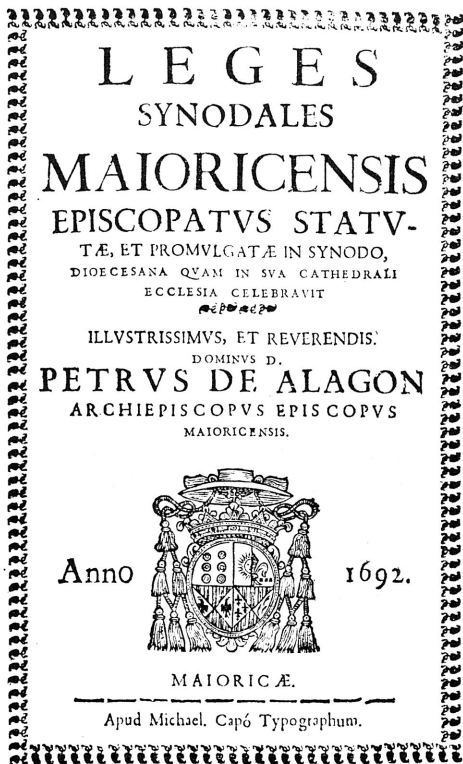
El bisbe BAUÇA parla ja de petits premis i regals amb els quals se pretén estimular els al·lots.

Les prescripcions sinodals fan pensar en un rellorir de la pastoral a Mallorca, ja que, a més de tot l'indicat, donen instruccions perquè el matrimoni no es celebri sinó després d'una preparació catequètica, de forma que els peresosos hagin d'esperar a haver-la rebuda. Cosa semblant es preceptua pels padrins del baptisme i per la confessió. Quina fou la realitat de cada dia, ja no ho podem demanar amb detall als sínodes.

LLENGUA DEL POBLE I DELS CLERGES I LLENGUA DELS SÍNODES

L'opció per la llengua sàvia ni tan sols es discuteix a l'hora de redactar els textos sinodals per més que se sap que no seran compresos per una bona part dels seus destinataris. Però la norma universal de l'església occidental és la d'expressar-se oficialment en llatí.

En veritat el llatí dels sínodes no és especialment difícil. De totes maneres hi trobam una sèrie de prescripcions que cal que les entenguin fins i tot els clergues més incults. Com que molts d'ells no havien passat pel règim d'internat en el que s'havia d'aprendre com se diu en llatí o en castellà «jugar a gresca, o carteta», els sínodes han de repetir indefectiblement en català, que el clergue està privat de jugar-hi. Clar i llampant li deia també que havia de dur el vestit llarg «fins a mitja cama», i altres minúcies per l'estil.

Primera plana del Sínode del bisbe Alagón (1692) (Biblioteca de la Real)

D'aquesta manera els sínodes, de- vora les prescripcions en llatí, fan un esforç per donar-se a entendre posant una sèrie d'equivalències catalanes sempre referides a aspectes de la vida de cada dia. El bisbe ALAGON va canviar bastant les coses. Al seu sí- node trobam per primera vegada equi- valències en castellà, 26 en total, per 13 en català. Els seus sinodals de- gueren veure que de cap manera es farien entenedors quan parlaven dels «agricultores primae classis» sínó dient que es referien als «homens de possessió», o que «sordes eluendas percolare» en la «lingua vulgari Maioricensi» no vol dir altra cosa que «fer bugades».

Hi havia qüestions més importants que calia deixar ben clares, com p.e. saber el que hom havia de pagar per les gestions burocràtiques. Per això i cer- cant prevenir vexacions monetàries, expressament se prescriu que les ta- xes curials han d'estar en públic i en llengua vulgar. Les tarifes són prou minucioses i hem de dir que entre 1659 i 1692 es mantenen idèntiques. Es un cas d'estabilitat envejable! El que no havia estat tan satisfactori era el compliment del pagament a l'ad- ministració civil de l'impost pel tabac que en 1659 «ya havia molts anys se havia estatuit» i molts encara no se n'havien temut! Per això el sínode de 1692 manà que el decret corresponent se publicàs a la Seu i a les esglésies

parroquials «idiomate vulgari» i aques- tes lletres fossin «afixes en las por- tas de ellas».

No devien faltar persones que abu- sassin de la bona fe i pietat de la gent, traficant amb les indulgències. En prevenció pel futur se féu neces- sari establir-ne una llista autèntica i publicar-la «baleari eloquio» per aju- dar amb armes manejables els més crèduls.

Hi ha un altre problema que es- borronava: el concubinat estava a l'orde del dia —és llenguatge sino- dal?—. El sínode de 1619 volgué com- batre ben determinat el desvergonyi- ment de molts concubins. Perquè no poguessin al·legar ignorància, les pe- nes canòniques dictades pel sínode s'havien d'anunciar públicament i en llengua vulgar el primer diumenge de Quaresma.

Fàcilment es podrien multiplicar les notícies que ens mostren com una llengua que no sigui la del poble té moltes dificultats quan vol expressar les relacions de cada dia. Els sino- dals dels ss. XVI - XVII tengueren el bon sentit de temer-se'n. Ben cert que el remei que elegiren no va passar d'intentar apedaçar un text artificial llatí. La distància entre la llengua del poble i la pràcticament oficial de l'es- glésia s'havia de mantenir en bé d'una eficiència curial concebuda com a subsistent en ella mateixa.

ALGUNES CONCLUSIONS. SOBRE ELS PREJUDICIS.

Hom queda sorprés com un sol cà- non de Trento tengué tanta repercus- sió dins la legislació sinodal dels ss. XVI - XVII a Mallorca, mentre que vi- vint dins el postconcili del Vaticà II, de línia descentralitzadora a tot ni- vell i amb l'intent de redescobrir els pobles i les seves esglésies, a Ma- llorca les estructures eclesiàstiques a penes s'hagin temut que ens trobam davant una nova visió i valoració del nostre poble.

Als ss. XVI - XVII el problema no havia estat encara polititzat, restava dins el camp pastoral. L'opció fou pel poble. En conseqüència, les alquímies hermenèutiques no tengueren antece- dents per a manifestar-se a l'hora d'in- terpretar què significava «lingua vul- garis» o «lingua vernacula». Significaven pura i simplement la llengua del poble mallorquí i menorquí.

¿Per qui s'ha optat a Mallorca quan els mateixos termes se repeteixen, el poble segueix essent el mateix, però la pastoral ja no entén el que enten- gué? ¿Quins són els prejudicis ante- riors a tota opció religiosa i pastoral?

No és fonamentalisme assenyalar que Jesús de Natzaret va optar per la llengua popular i no per les sàvies dels hel·lenistes o romans.

SOBRE LES AMBIGÜITATS.

No és el cas d'exposar com a Tren-

to i als sínodes mallorquins la pos- tura no fou sempre conseqüent. P. e. mantenir la litúrgia en llatí, encara que el seu contingut es jutjà a Trento mateix com a positiu pel poble (Sess XXII, 17.9.1562). A Mallorca aquesta ambigüitat tengué conseqüències fu- nestes per a la música popular, que fou sacrificada a la gravetat i qualitat de la llatina per una lluita constant dels sínodes contra la seva presència a les celebracions litúrgiques. La reac- ció antiprotestant a Trento i els es- crúpols estètics als nostres sínodes desvirtuaren una opció pastoral en bé del poble.

Quan fou qüestió d'entendre's: do- blers, problemes sexuals, modes cler- icals, etc., sempre s'hagué de recór- rer a la llengua del poble. ¿Es tolera- ble reservar per la llengua «sàvia» els problemes del maneig eclesiàstic?

SOBRE «LO PASTORAL».

Pel concili de Trento i pels dirigents de l'església a Mallorca i Menorca dels ss. XVI - XVII fou pastoral i greument pastoral que la fe arrellàs en el poble, i que per això feia falta anunciar-la-hi en la seva llengua i amb llenguatge entenedor.

Fou seriosament pastoral que la co- municació dels mallorquins amb Déu tengués el mateix vehicle que el que servia per la comunicació espontània amb els membres de la comunitat.

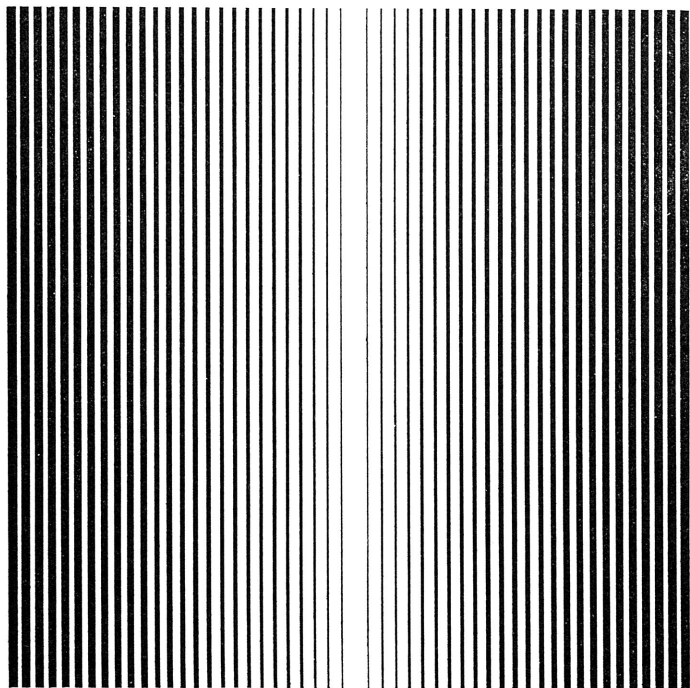
Per tot això la traducció del cate- cisme i la predicació en la llengua del poble i que aquest pregui com parla, són molt més que un problema lin- guístic, que per ésser un problema de la persona i del poble ja és prou greu. Per un cristià passa a ser un problema també primàriament pasto- ral.

Com diu Bartomeu MELIA: «Pel mis- sioner, la gramàtica es converteix en una ciència sagrada; no hi ha evan- gelització sens traducció. Fer un ca- tecisme i fer una gramàtica no són més que aspectes d'un únic i idèntic impuls missioner» (1).

¿Qui dubta que a Mallorca després de Trento i avui després del Vaticà II l'església ha de prendre consciència que evangelització i llengua del poble no són realitats dissociables? ¿Serà pastoral tolerar que el poble de Mallorca es mantengui allunyat de la creativitat en les seves expressions de fe, en la seva litúrgia, en la seva teo- logia, en la seva literatura i música, etc.?

Univ. de Deusto, Fac. de Teologia, 18.10.74.

(1) B. MELIA *La création d'un lan- gage chrétien dans les réductions des Gua- rani au Paraguay*. (Tesi Fac. Teol. d'Stras- bourg 1969), p. 93, cit. per B. PLONGE- RON *Historia de la Iglesia y ciencias re- ligiosas*, Concilium 57 (1970) 59.

PREMI ANDREU ROIG
Campos 1974

Fins la penúltima paraula

(Selecció)

SOVINT DEIXAM DE VEURE-HI CLAR; TENIM
distreta i moribunda la mirada,
plena de bèrbols,
fitxa't bé,
d'absències
s'umpli la tristesa, de flors seques. S'umpli
de fam de trobar el rastre
que voldríem
descaminar
precipitant el vent.

SOVINT DEIXAM DE VEURE-HI CLAR, TENIM
tantes ganes de viure que donam
per bo tot el que veim. Els ulls són cecs
i sempre veuen el que més els plau,
els ulls són com nosaltres. El més fàcil
sempre amb facilitat s'accepta. Crema
fort, a la llarga; i ho sabem ben cert,
però sempre ploram quan ja ens hem cremat.

LA VIDA ENS PEGA COPS, ENS PEGA CRITS,
ens pega al rostre i rep molt forts els nostres
oblits de ser com som i com podríem
ser. No perdona mai, la vida, saps?
perquè la vida som nosaltres, llops
que fruïm i patim el llarg exili
de viure aquí sense voler pagar
les Contribucions Especials.

LES CONTRIBUCIONS ESPECIALS
que ens exigeixen ser vassalls fidels
i defensors de l'ampla nit de l'home.
Arribaríem consumits al vell
deler del foc, abans de ser qui som?
Què passaria si volguéssim viure
d'esquena als àngels que sovint fan fira
dins la nostra impossible pell salvatge
d'amor? És vana la llegenda i brun
dins meu un corc per on se'm fica l'ansia
ignorada per tots, talment el bes
breu i enyorat que em fa nostàlgia, sempre
que entre nosaltres creix un llarg adéu.

REST SOL EL VESPRE I VA PER LLARG, AMIC,
i el cor i la llum tot em fa mal, talment
una destrat que cala endins i sap
que trobarà un sac de fems, un llibre
en blanc i un crit que escup la sang d'un ser
que es sacrifica a si mateix, avui,
demà i sempre que voldria estar
ben al corrent de l'important quefer
que li suposa de treball, dolor
i solitud, tot per poder pagar
les Contribucions Especials.

BERNAT NADAL

CAIXA de PENSIONS per a la Vellesa i d'ESTALVIS

**60 Oficines a les illes Balears
al servei de l'Estalvi i del Crèdit**

**Delegació General de Balears:
c/. Colón, 20 - PALMA DE MALLORCA**

**Oficines Centrals:
Via Laietana, 56 a 62 - BARCELONA**

75 anys de la Institució Catalana d'Història Natural (I. C. H. N.)

per Biel Mesquida i Amengual
i Agustí Barrera i Puigvi

Les al.lotes i els al.lots que vàrem néixer després de 1939 no en sabíem res de res ni de la I. C. H. N., ni de moltes altres dades de la història dels Països Catalans. I ningú no ens ensenyava que amb aquest «deixò» que xerràvem a ca nostra es poguessin dir moltes coses endemés de les frases domèstiques, qualche glosa, qualche «poesia» o qualche cançoneta tradicional. Per les coses serioses, per l'escola, per l'estudi, per la ciència calia emprar una «llengua», la «llengua» amb la qual s'escrivien les cartilles, els llibres de text, els manuals, els atles, les novel·les, la literatura i la ciència.

El nostre «deixò» servia «per estar per casa», «per xerrar amb la mare, el pare, els germans, els familiars, els amics i coneguts».

Després, amb esforç i d'amagat, hem après un parell de coses. Primer de tot que aquest «deixò», el mallorquí, és (com el valencià, barceloní, rossellonès, etc.) un dels dialectes d'una llengua anomenada català. Segon, que el

L'apotecari d'Artà, Llorenç Garcias i Font,
un dels fonaments de la I. C. H. N.

català és una llengua amb la qual s'ha fet una cultura. Tercer, que s'ha fet cultura humanística, literària i científica des de fa molts anys. (Aquest passat 1974 es commemoraven els 500 anys de la impressió del primer llibre en català i cal tenir en compte que si el 1474 s'imprimia a València un llibre literari en català de **Trobes en llaor de la Verge Maria**, l'any 1482 —vuit anys després— fou impresa a Barcelona la **Summa de l'art de l'aritmètica** que inaugura la producció editorial catalana en el camp de la ciència. I cal tenir en compte també que l'any 1490 aparegué a València l'obra **Regiment curatiu i preservatiu de la pestilència** de Lluís Alcanyis, primer catedràtic de Medicina de la Universitat de València, el qual morí cremat pel sant Ofici per judaïtzant. Aquest fet cal analitzar-lo perquè no és un cas aïllat ni d'aquell temps, ni de dins la història més moderna (Giordano Bruno, Miquel Servet, Galileo Galilei, etc. fins als casos d'avui en dia) ja que hem de recordar que els inquisidors, a més de creure que la ciència era «perillosa» perquè podria esbucar estructures de poder sostingudes per «forces màgiques» (ja m'enteneu), eren homes de terra endins, amb una mentalitat i una llengua forasteres, que organitzaven i executaven la «justícia», instaurada pels Reis Catòlics i produïen la nostra «no-espontània» decadència cultural a partir del segle XVI. A Ciutat de Mallorca, el 1590, es publica el que deu ser el primer llibre científic de les Illes: **Compendi de la pesta** de Francesc Terrades.

I ara, aquest passat 6 de desembre de 1974, es va fer una commemoració ni triomfalista, ni cridanera per a celebrar el 75 any de la I. C. H. N.: dues conferències a la Biblioteca de Catalunya a càrrec del president de l'entitat D. Rafel Candel i del secretari D. Ramon Folch i l'aparició del **Butlletí de la I. C. H. N.** Farem un poc d'història. Un nucli de joves —gairebé al.lots perquè n'hi havia de 14 anys— interessats en la flora i fauna dels Països Catalans funden el 3 de desembre de 1889 la **Institució** on s'hi ajuntaren apotecaris (i aquí cal subratllar, amb lletres majúscules, que un mallorquí d'Artà,

Casa fundada l'any 1700

Xocolata amb ensaïmades calentes

Gelats i quemullars

Obert tot lo dia

l'apotecari D. Llorenç Garcias Font, fou un d'aquests primers naturalistes fonament de la Institució. D. Llorenç Garcias Font no ha deixat de treballar, en la seva llarga vida, per tal de conèixer la nostra rica natura i a la sessió commemorativa del 6 de desembre a la Biblioteca de Catalunya se li dedicà un afectuós homenatge. Nosaltres des d'aquí vos cridam ben fort: Visca i gràcies, Sr. Garcias Font!), metges, advocats, enginyers o aficionats autodidactes a les Ciències de la Natura. L'activitat de la Institució era —en aquell temps quan no hi havia cap Facultat dedicada exclusivament a aquelles Ciències— d'estimular treballs i estudis de la nostra natura (botànics, zoològics, etc.) i facilitar la publicació d'aquests treballs a través del **Butlletí de la I. C. H. N.** i de les sèries de «Memòries» i «Treballs» que, a més de fer conèixer la geologia i els éssers vius de les nostres costes, llacs, rius, muntanyes, sòl i subsòl, etc. vehicularen el català com a llengua d'expressió científica fins l'any 1939.

Es pot situar el fet del naixement de la I. C. H. N. dins un ampli moviment que abastà la totalitat dels aspectes de la nostra cultura i que, en el cas de la ciència, fou un intent seriós tant del coneixement de la nostra realitat (flora, fauna, geologia, geografia, meteorologia, arqueologia, etc.) com de que aquesta ciència hi fos arrelada.

No cal remarcar com aquest coneixement de lo real i aquesta ciència tenia una clara ideologia de classe: la de la burgesia, classe que, aleshores, tenia un paper dinàmic dins la transformació econòmico-política i que institucionalitzà la seva hegemonia amb la creació de la Mancomunitat. L'any 1907 Prat de la Riba creà l'**Institut d'Estudis Catalans** i la I. C. H. N. hi entrà com a filial l'any 1917. De 1917 a 1936 la **Institució** publicà de forma regular diversos fascicles i volums cada any i junt amb la Societat Catalana de Biologia contribuï a canalitzar la recerca biològica i geològica als Països Catalans i a consolidar la utilització del català en els treballs científics.

Paral·lel al desenvolupament d'aquesta ciència de comunicació sàvia, es pot observar, a principis de segle, el desenvolupament esponerós dels **Ateneus Obrers** que, en alguns casos dirigits per capdavanters, intel·lectuals o polítics, d'extracció burgesa (com és el cas de l'**Ateneu Enciclopèdic popular** (1909) i, en altres, pels mateixos obrers, feren una valuosa tasca en l'intent reeixit de crear una cultura popular.

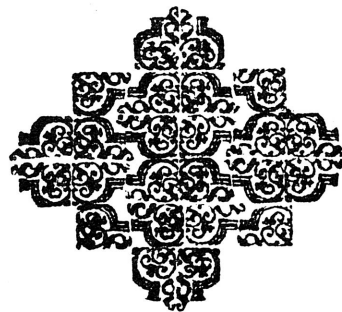
La síntesi d'aquestes dues tendències es farà en el període dels anys trenta amb la creació dels **Estudis Universitaris per obrers**, culminació d'aquest procés i que fou una de les realitzacions més importants en el terreny cultural del govern de la Generalitat.

Caldria —i ho hem de fer per conèixer la història que ens ha estat enmascarada— parlar també de l'**Institut de Fisiologia**, el motor del qual era el Doctor August Pi i Sunyer (que també dirigí les sèries de la Societat de Biologia), de l'**Escola catalana de Betànica**, fundada pel Dr. Pius Font i Quer, de les monografies del **Servei Meteorològic de Catalunya** i de l'**Estació Aerològica de Barcelona** a càrrec del Dr. Eduard Fontserè, de l'Escola d'Arqueologia aixecada pel Dr. Pere Bosch i Gimpera, rector de la Universitat Autònoma de Barcelona i mort a l'exili l'any passat, les **Monografies Mèdiques** dirigides pel Dr. Jaume Aiguader, els **cursos de Matemàtiques i Física** que orientà el Dr. Terrades i tantes i tantes d'altres iniciatives dirigides a impedir que cap parcel·la de la nostra realitat quedés a les fosques.

Després de la guerra 1936-39 la I. C. H. N. va perdre el seu estatge social, tot el fons bibliogràfic i fou embargat el seu fons editorial; es va veure privada, per la mort, l'exili o les reclusions, dels seus membres. Però gràcies a l'esforç i treball d'homes de ciència com Font i Quer, Bolós, Maluquer, Candel, Closas, Español, Vallmitjana i, sobretot, Solé Sabarís la I. C. H. N. comença l'any 1972 el seu redreçament (després d'un intent de represa l'any 1949 en el qual es publica el **Butlletí** n.º 37).

COMPENDI DE LA PESTE, Y DE LA precaucio, y curacio de aquella.

Compost per lo molt R. señor Francech
Terrades preuere, natural de la insigne
ciutat de Mallorca, Doctor en
Medicina, y rector de la
parrochia de Puig-
puñent.

AB LICENCIA:
En Mallorca per Gabriel
Guañp. Añ. 1590.

El primer llibre científic, imprès a les Illes
(Biblioteca Lluís Alamy)

Avui, quan demanam escoles, instituts, universitats, premsa, ràdio i televisió en **català** i **arrelats** als Països Catalans és quan la I. C. H. N. reprèn les seves publicacions i elabora el **Llibre Blanc de la Natura en els Països Catalans** (en quatre parts que expliquen les bases ecològiques per a una gestió de la natura, les característiques i problemes general de la natura en els Països Catalans, el catàleg d'espècies, grup, zones i sectors amenaçats, els fonaments per a una gestió de la natura en els Països Catalans) en el qual hi col·laboren botànics, zoolòlegs, pedòlegs, ornitòlegs, geòlegs, etc. i institucions com la Societat catalana de Biologia, la Societat d'Història Natural de Menorca, el Museu d'Història Natural de Perpinyà, l'Institut Aragó de Banyuls, etc.

Amb tot això veim que la I. C. H. N. és viva, existeix i treballa, lluny d'una visió elitista de la ciència, per tal de conèixer i transformar la realitat biològica i geològica dels Països Catalans i servir els interessos de la majoria.

El manifest de Prada (que es publica a continuació), s'articula amb aquest 75 aniversari d'una institució científica: un grup de treballadors de la ciència, de totes les branques, exposen la visió de l'home de ciència català (ja sia del Rosselló, del País valencià, de les Illes o del Principat) respecte a l'ús de la seva llengua i la relació d'aquesta en l'expressió escrita de les seves recerques, en les seves tasques de docència, reunions de treball i conferències.

Crec que els al·lots i al·lotes nats després de 1939 comencem a conèixer una mica més el camí de la nostra identitat.

Perquè creim prestar un bon servei als nostres lectors, sempre més interessats en el conreu de la nostra llengua, reproduïm aquí les conclusions a què arribà un col·loqui, tingut a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada el 25 d'agost de 1973, publicades per OMNIUM CULTURAL en el seu butlletí interior informatiu 6/7.

El català llengua d'expressió científica

1. El dret a l'ús de la llengua pròpia ha estat proclamat —per veus individuals i col·lectives d'inqüestionable prestigi i autoritat, amb arguments de naturalesa molt diversa—, com un dret universal, inviolable i inalienable. Essent així que el català —igualmente a d'altres llengües no majoritàries— encara és, malgrat tot, objecte de restriccions i limitacions que atempten contra la seva vida o, si més no, amenacen els seus mitjans de desenvolupament, ENTENEM que no és superflu, ans el contrari, de proferir el permanent i indefallent propòsit de continuar reivindicant el nostre dret a fer-ne ús com a llengua pròpia que ens és i de seguir lluitant per la normalització d'aquest ús.

2. A l'igual del ciutadà que en la plenitud de la seva responsabilitat i de la seva dignitat té, en connexió amb el dret d'intervenir en els afers públics, el deure de prendre-hi part i el de fer possible als altres aquesta participació, ENTENEM que tot català plenament responsable, unit al dret, té el deure de fer ús de la llengua pròpia i de possibilitar als altres l'exercici d'aquest dret, tant com —pels seus coneixements o per la seva representació— li sigui a l'abast. ENTENEM que l'ús de la llengua pròpia —ultra un dret inalienable— constitueix, per dignitat, un imperatiu indefugible.

3. ENTENEM que el dret a l'ús de la llengua i el deure que se'n deriva atenyen la totalitat dels seus camps i, en conseqüència, PROCLAMEM aplicables drets i deures a tots els nivells, graus i terrenys de l'activitat humana i, per tant —que res no en justificaria l'exclusió—, en els seus aspectes científics. Si una llengua ha de viure en plenitud, el seu exclusiu conreu literari és manifestament insuficient: cal que la llengua s'enrobusteixi amb el desenvolupament del lèxic científic i tecnològic, que segueixi el vigorós dinamisme de la ciència. Per aquest camí, i només per aquest camí, una llengua ateny la seva majoritat. ENTENEM que el català no esdevingué plenament adult fins que a la seva sòlida trajectòria literària no se sumà l'enriquidora aportació de la terminologia i de la utilització científica i tecnològica, i MANIFESTEM que, d'ençà que aquesta aportació s'inicià, el català ha demostrat a bas-

tament ésser susceptible d'expressar qualsevol concepte fill del conreu de la ciència; els problemes intrínsecament lingüístics que ha hagut de resoldre o que encara ara esperen solució no són sinó els problemes amb què ha topat o topa qualsevol altra llengua moderna de cultura.

4. La inqüestionable viabilitat lingüística del català com a vehicle d'expressió científica pot no traduir-se, però, en una viabilitat real si les circumstàncies no li són propícies. Com que constatem que, en el moment actual, ens veiem coartats directament o indirectament per imposicions o pressions d'índole diversa quant a l'ús de la nostra llengua, *MANIFESTEM que l'ús del català en el treball científic quotidià és irrenunciable per als homes de ciència de la nostra comunitat cultural*, tant en les tasques de recerca com en les tasques de docència, tant en les petites reunions de treball com en les conferències d'auditori ampli. ENTENEM que aquest ús és espontani en una part molt important dels nostres homes de ciència i per això pensem que aquesta espontaneïtat, signe inequívoc de la viabilitat real del català com a vehicle d'expressió científica, no ha d'ésser de cap manera constreta per tercers i molt menys encara per nosaltres mateixos en inexcusable defecció. ENTENEM que els nostres científics han de mirar d'alliberar-se d'aquesta situació restrictiva a què han estat abocats i han de recuperar llur plena espontaneïtat en la mesura que les circumstàncies els ho permetin, i fins superant les circumstàncies si cal i és possible. ENTENEM que les limitacions que en el domini del lèxic científic i tècnic puguem tenir un moment donat són limitacions que tot el nostre nivell intel·lectual, limitacions que només seran superades mitjançant una reeducació lingüística filla de l'ús, verbal i escrit, continuat de la parla.

5. *ENTENEM també que, quant a les publicacions, la situació no és essencialment diferent a la del treball quotidià*, bé que cal fer matisacions i salvetats importants. Essent una constant històrica que la comunitat científica occidental cerqui vehicles d'expressió lingüística d'abast amplament internacional —el llatí un temps, actualment sobretot l'anglès— *REPUTEM* de normal i lícit que els nostres homes de ciència, solidaris amb la comunitat científica mundial, renunciïn en determinats casos a l'ús de la llengua pròpia en favor de l'anglès o d'alguna altra llengua majoritària a l'hora de publicar llurs treballs de recerca, en el ben entès que aquesta actitud *ha d'ésser filla d'una decisió lliure i voluntària*, no pas d'una imposició, i normalment a favor d'una llengua, generalment l'anglès, que hom reconegui com a realment internacional. ENTENEM que la renúncia sistemàtica a favor d'altres llengües científicament parlant tan minoritàries o quasi com la pròpia, o la renúncia imposada, són actituds desafortunades o humiliants respectivament.

6. CONSTATEM que també és una constant històrica que, al costat de les llengües majoritàries, hom faci ús de les llengües pròpies, i, com a membres de la comunitat cultural catalana, ens enorgullim que, per a la nostra, això sigui un fet, bé que desigual i intermitent, des del segle XIII, circumstància que no ens confereix la preeminència, evidentment, però sí un dels llocs degans en el concert de les llengües d'expressió científica europees. ENTENEM que aquest ús és especialment indicat quan les publicacions científiques van dirigides primordialment a la pròpia comunitat cultural i quan tracten temes vinculats al medi geogràfic propi i, per tant, especialment interessants només per als científics que estan avesats a relacionar-s'hi. Per tot això ENTENEM així la nostra actitud lingüística quant a les publicacions:

a. *Fer tots els possibles per publicar en català els textos destinats a la nostra comunitat cultural* (manuals, llibres de text, i obres de divulgació de qualsevol nivell, etc.), cosa que és la pràctica habitual de totes les comunitats culturals normals, fins de les de demografia més reduïda, i que, en el nostre cas és, a més, condició bàsica per a coadjuvar al bandejament definitiu de les limitacions lingüístiques a què abans ens hem referit: els nostres lectors han de poder accedir al coneixement científic directament en català.

b. *Publicar preferentment en català els treballs de recerca científica referits al nostre medi geogràfic* (geologia, geografia, botànica, zoologia, economia, etc.), *tot dotant-los d'amplis resums, preferentment en anglès*; cal que siguin fàcilment accessibles als membres de la nostra mateixa comunitat cultural o als de comunitats culturals veïnes (que seran romàniques, i per tant permeables al català), sense que puguin deixar d'ésser-ne totalment als membres de comunitats culturals més allunyades (les anglosaxones, posem per cas).

c. *Publicar en anglès o en alguna altra llengua majoritària en el context científic, els treballs de recerca independents del medi geogràfic* (química, microbiologia, matemàtiques, física, etc.), *sense deixar de publicar en català* extrets, resums o tanmateix el treball sencer —abans o després de l'edició en llengua majoritària—, i sense descartar la possibilitat de publicar aquests treballs pel sistema proposat a b.

ENTENEM que cap d'aquestes opcions no està renyida amb la traducció ulterior dels textos catalans a qualsevol altra llengua: no defensem cap mena d'exclusivisme patriòtic sinó que, simplement, neguem tot caràcter vergonyant al nostre vehicle habitual d'expressió.

7. Plenament conscients de l'adversitat de molts dels factors sociolingüístics que intervenen avui en el desenvolupament i en la vida mateixa de la llengua catalana i de la dificultat que comporta llur endegament intrínsecament lingüístic —ni que sigui parcial—, ENTENEM que l'únic organisme amb responsabilitat i autoritat per a coordinar uns esforços, per a dictar unes normes i per a acomplir una missió d'actualització de la llengua és l'Institut d'Estudis Catalans i, amb el fervorós reconeixement per la tasca que ha dut a terme en etapes encara més difícils que l'actual, l'INSTEM a prendre —amb la urgència que la penosa circumstància que viu la llengua recomana— unes àgils i accelerades mesures que ens permetin de veure el futur lingüístic de l'idioma amb més consistència i, per tant, amb més esperança.

Acordat a Prada, el vint-i-cinc d'agost de l'any 1973.

En donen testimoni: el President del Col·loqui: Gerard VASSAILS, físic; el Moderador: Oriol CASASSAS, metge; i Heribert BARRERA, químic; Josep M. CAMARASA, biòleg; Enric CASASSAS, químic; Reinald DEDIES, enginyer; Ramon FOLCH i GUILLEN, biòleg; Josep LAPORTE, metge; Antoni LLORET, físic; Lluís MARQUET, enginyer, i Joaquim RAMIS, metge.

Segueixen les firmes dels agrònoms, arquitectes, biòlegs, economistes, enginyers i experts en tecnologia, farmacèutics, físics, geògrafs, geòlegs, matemàtics, metges i sanitaris, participants al col·loqui.

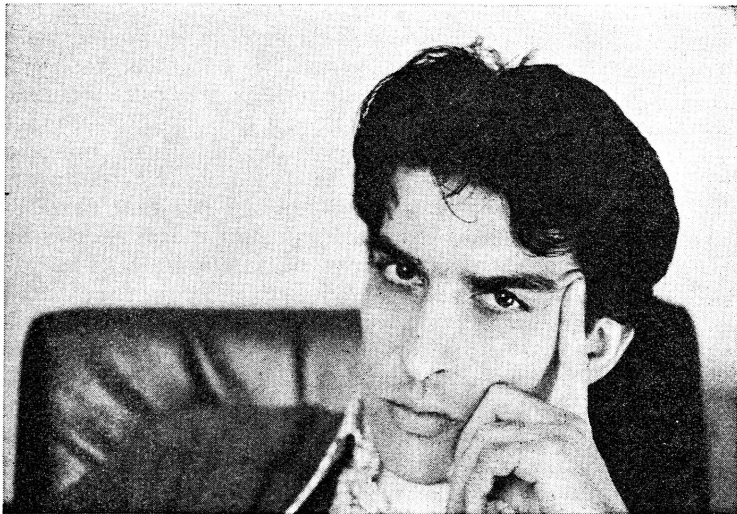
4CATS
galeria d'art
C/ San Sebastian, 7
Tel. 22 64 93 Palma

HUMBERTO

17 febrer - 8 març

ANDREU TERRADES

10 març - 5 abril

L'ART

vist pels artistes

Enquesta a cura de «Crònica de Tres»

A mesura que la nostra enquesta avança va confirmant-se plenament que, ara com ara, no hi ha a Mallorca un nou art fet sota un signe estilístic més o menys comú. L'experimentació individual dona la tònica en una terra on l'aïllament, la manca d'informació i l'hostilitat del conformisme van teixint un ambient anorreador per a l'artista que es prengui la seva tasca d'inquietar i descobrir amb un mínim de radicalitat. Amb tot i això, esperam que sabran utilitzar aquesta tribuna lliure, si bé enmotllada dins els límits d'un qüestionari discutible, per fer arribar als condormits servidors del burgesisme el seu refús i la seva denúncia.

Heus ací les respostes de Bartomeu Cabot i Perelló (Ciutat de Mallorca, 1949), creador d'un món bastit amb records d'infantesa, idearis casolans, personals versions dels cromos esportius o religiosos, paradisos i alguns muntatges experimentals. Un món de cromatismes lliures, espontanis, més joïós que nostàlgic. Miquel Elena i Rosselló, nat a Salamanca amb ascendents felanitxers i estretes relacions amb l'illa, ens aporta una problemàtica prou distant. A partir dels seus coneixements sobre les plantes —és enginyer agrònom—, l'informalisme i la presa de consciència del gauchisme internacional —maig del 68, els sentiments ecològics— ha copsat en formes fascinants les possibilitats d'una no-figuració tenyida de biologicisme, de vida elemental.

BARTOMEU CABOT

A

Consider l'art com una cosa molt elevada, molt sublim.

No crec que tot el que fa l'artista sigui art.

L'artista no pot ser conscient que està fent art.

L'obra d'art té un valor intrínsec, un valor propi, que li dona opció d'autodenominar-se obra d'art.

No fa falta que una obra d'art, sigui reconeguda universalment, malgrat haver-n'hi i pens que ho són, sinó que hi ha un cert art que mai no serà reconegut, serà oblidat, destruït.

No cal que una obra d'art vagi signada per algun dels grans perquè la comprenguin millor, pot ser de l'individu més insignificant.

Creç que l'art i el que és art pot anar lligat a cada persona amb possessió de criteri. Ella mateixa pot descobrir-lo, acceptar-lo, fruïr-lo, a part de tota teoria o moviment de la resta.

B

La primera intuïció o idea de vegades em prové d'un objecte o d'un fet fortuït que he **presenciat**. Altres vegades, en aquest cas reconec que hi ha més creativitat, és d'una intuïció o idea nascuda del pensament, si bé de seguida se relaciona per unes formes conegudes.

Ja d'entrada li don una forma (primària), llavors a mesura que vaig treballant, pren una altra forma (secundària). És en aquesta darrera on aplic la tècnica, o la no-

tècnica, la composició, el colorit, la intenció o la no-intenció. M'influeix moltíssim tot el que durant aquest trajecte vaig coneixent i vivint, i moltes vegades intent que participi tot això en l'obra. També m'influeix l'estat psíquic en què em trobo.

De vegades l'objecte que poseesc em basta i em mou, altres, el sentiment d'allò que no tenc m'és impossible. Altres, en fi, cal que m'ambienti amb el que desig, i ara darrerament, en un cas concret, cercar col·laboració d'altres persones.

Ja a la fi (forma última) l'obra acabada o inacabada (no puc determinar quan ho és o quan no ho és) m'apareix un poc de satisfacció o desengany.

Comparant la forma-primària (ara ja un xic borrosa) amb la forma-última, observ que hi ha una evolució o una diferència.

C

M'agradaria que les meves obres tenguessin un llenguatge inèdit i original, emperò fins ara reconec que he emprat un codi i, endemés, una tècnica ja establerta per altres.

No consider com un codi lingüístic l'estricta **moviment** (impressionisme, expressionisme, etc.) que pressent que comparau amb els **idiomes** (francès, català, etc.).

El codi liguístic plàstic pot, crec, valer-se de **coneixements** d'altres moviments, i, doncs, no sempre resultarà inèdit i original.

QÜESTIONARI

- a) Què és, per a tu, l'Art?
- b) Descriu el procés d'elaboració d'una obra teva.
- c) Què intentes: forjar un llenguatge inèdit o servir-te d'un codi estilístic pre-establert?
- d) És possible un art creador a Mallorca?
- e) Creus que un grup jove està transformant l'art de la nostra illa?

D

Crec que un art creador és possible aquí, dins la nostra societat mallorquina actual, i dins qualsevol altra societat.

Qualsevol factor, segons el cas, pot afavorir o limitar el desenvolupament d'un art **creador**.

Així, dons, per exemple, el factor econòmic, cas d'ésser important, pot condormir l'esperit creador i pot, al contrari, rebel·lar-lo contra tan gran poder.

E

Sí, crec en la meva generació (a la qual crec pertanyer) que anam canviant el panorama de l'Art (almenys pel que fa a la pintura) a Mallorca, deixant endarrera l'imperialisme postimpressionista existent i encara regnant, el principal promotor del qual ha estat sens dubte el nostre paisatge, molt apte per al moviment esmentat.

Hom pot establir entre els artistes joves un **lligam** molt simple: ens coneixem i ens relacionam més o menys. Això es deu a la nostra petita geografia, si bé cadascú és una individualitat més o menys oberta o tancada.

Potser en alguns casos existeixi una mena de **paral·lelisme** però són gairebé sempre coincidències o producte del mateix ambient.

El punt de ruptura entre el que es feia (i es fa) en el nostre aïllament i l'art d'avui a Mallorca, és sens dubte el gran desfasament que la nostra generació ha trobat en el panorama mallorquí comparat amb la resta del món.

MIQUEL ELENA

A

Un mot el contingut del qual va sempre associat a una idea de dominació cultural. No veig dins la història de l'Art més que la narració de les incidències sorgides quan les diferents classes dominants han intentat imposar els seus conceptes estètics a les altres. El denominat artista no sempre ha estat conscient d'aquesta situació dinàmica, però ha estat qui ha facilitat els arguments estètics perquè aquesta dominació es dugui a terme. La història ens confirma que tots els canvis d'ordre polític-econòmic han anat associats a l'esfondrament dels principis estètics imperants.

B

El procés d'elaboració està íntimament relacionat amb el germen de la pròpia obra. Treball e investigat amb colorants i materials no sempre tradicionals (p. e. el carotè i la clorofila d'origen vegetal) i en la seva elaboració i manipulació sorgeix l'impuls estètic, que és purament personal i instantani. Si seguim amb l'exemple esmentat, sabem que molts de colorants d'origen vegetal són fotodegradables i que la llum solar destrueix les seves qualitats cromàtiques en poc temps; això impedeix el seu ús en una obra que pretengui ésser durable, però en molts casos dona accés a un estrany i seductor univers de colors i concrecions que provoca la realització material d'una obra a base d'altres materials. L'impuls és, per tant, efímer en la seva materialitat però serveix per desencadenar i dirigir la realització de l'obra. Entra

aleshores en joc el bagatge de coneixements tècnics que permet concretar unes formes i uns colors que ja són assimilables per l'hipotètic espectador.

C

És evident que intent crear un llenguatge personal, però aquest intent no és gratuït. El llenguatge pictòric tradicional no em permet concretar i menys encara transmetre l'impuls estètic abans citat. Cerc en els materials i en la tècnica de realització un suport apte a fi que la meua expressivitat sigui accessible al món que em volta. Quan una tècnica m'és coneguda i domini les seves possibilitats es converteix automàticament en un bagatge, en un instrument a utilitzar, és una lletra més de l'alfabetari que ja sols em serveix per completar la frase plàstica. Automàticament començ a cercar-ne una de nova perquè és precisament dins aquesta recerca on trob la satisfacció més lúdica.

D i E

Només en part em sent com a pintor mallorquí i em declar llec de les interioritats del monet pictòric de l'illa, però això no impedeix que tenguí relació amb pintors mallorquins aïllats, que treballen aquí i en el continent. Tot això unit a la meua condició d'apassionat per tota quanta manifestació pictòrica s'esdevé a Mallorca, configura la meua contesta als punts **d** i **e** que, pens, tenen una única i mateixa resposta. Els conceptes estètics vigents a la Mallorca de fa 50 anys perduren lligats a una burgesia tancada, inculta i impermeable, insular, que segueix controlant les manifestacions estètiques tradicionals a l'illa i ha trobat uns pintors que reflecteixen en la seva obra l'ambient impressionista en les seves cotes més altes d'amanerament. Allò que en un moment històric fou revolucionari es mostra actualment com a decadent reacció. Si a la cosa hi afegim l'actuació d'una certa crítica voluntàriament ignorant de tot el que hi ha de creatiu a la panoràmica de la plàstica actual, només podem ésser pessimistes.

Ha calgut el xoc produït pel recent esplendor turístic per alterar l'estructura socio-econòmica de l'illa i donar a llum una nova burgesia més dinàmica i permeable, que ja disputa el guiatge social. Els seus components han viatjat i s'han oberts als corrents estètics dominants al continent quan han comprovat que els cànons tradicionals mallorquins eren ridículs, per anacrònics, en contrastar-los amb els dels seus mitjans de relació europeus. Aquesta nova burgesia segueix per mimetisme els corrents forans però només s'uneix per atacar les normes tradicionals, sense trobar encara unes directrius estètiques pròpies.

Mentre les condicions socio-econòmiques de Mallorca no s'alterin no veig la possibilitat que es dugui a terme un treball creador que superi l'escala estrictament individual de l'autor. Tot —políticament i culturalment parlant— està contra la gènesi d'un grup capaç de donar un contingut i una dimensió a la plàstica mallorquina.

Tots els qui, en el meu veure, viuen la pintura com una recerca de nous camins que l'allunyin de la monotonia que ja és endèmica a l'illa viuen marginats de les estructures vigents, o simplement han decidit emigrar, bé personalment, bé fent emigrar la seva pròpia obra. I més trist encara: això s'esdevé gairebé sempre contra la seva voluntat.

Qüestions sobre la taula.

ELS PREMIS CIUTAT DE PALMA

Els Premis Ciutat de Palma han entrat, enguany, en una nova fase de renovació.

L'èxit no ha acompanyat els bons desigs d'en Miquel Duran i llur equip de treball.

I, per això, vaig seure a la taula de Ràdio Popular a quatre amics amb prou autoritat per a parlar del tema, en el programa «Qüestions sobre la taula», patrocinat per **RENTA BARNA**.

En Sebastià Verd, cap de la secció local de Diari de Mallorca, corresponsal d'ABC, el diari madrileny, i col·laborador de diverses publicacions, entre elles **Lluc**, i guanyador del Premi Ciutat de Palma 1974.

Gabriel Janer Manila, escriptor, col·laborador de premsa i Premi Ciutat de Palma, de novel·la, 1967.

Josep Cabrinetti, cap dels programes informatius de Ràdio Popular i guanyador, juntament amb en Pere Prieto, del Premi Ciutat de Palma de Radiofonisme d'enguany.

Gaspar Sabater Vives, redactor de Diari de Mallorca, col·laborador de diaris i revistes i especialitzat en informació municipal.

ELS PREMIS NO AGRADEN

Les conclusions que es poden treure de la conversa són coincidents: els premis, en general, no agraden. I els Ciutat de Palma, menys.

L'Ajuntament sembla que, enlloc de satisfer una vocació, compleix amb una obligació. El poble no participa en els premis i ni tan sols en té una notícia clara, les convocatòries no són adients i les festes resulten avorrides.

Fins i tot algú creu que lo millor seria la mort definitiva dels premis.

Potser la solució no sigui, necessàriament tan radical.

De totes maneres la intenció i objectiu de la taula rodona, davant dels micròfons, no es pas de cercar solucions, ni tan sols d'arribar a conclusions.

Per això, doncs, vet aquí un resum de les opinions expressades.

SEBASTIÀ VERD

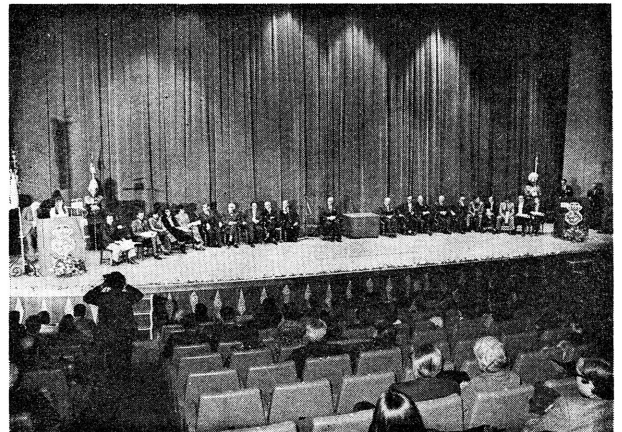
El recent Premi Miquel dels Sants Oliver, creu que els premis Ciutat de Palma, més que vàlidesa, el que tenen es utilitat —que no es pas lo mateix—, però que necessiten, forçosament, una evolució cap a fórmules més adients per aconseguir, a més a més de la utilitat que ja tenen, la vàlidesa que han perdut.

D'altra banda, en Sebastià Verd considera una passa enrrera el tenir que presentar els treballs per als premis d'informació.

JOSEP CABRINETTI

El radiofonista insisteix en l'excessiu localisme dels premis d'informació, el que resta importància i transcendència als treballs que es presenten. Està totalment d'acord que no s'hauria de premiar una col·lecció de treballs fets a posta pel premi, si no la tasca professional de tot un any o un èxit d'informació molt important.

El públic, evidentment, no sap res dels premis.

GABRIEL JANER MANILA

L'escriptor no sap què es el que s'hauria de fer perquè els premis tenguessin vàlidesa, però sí el que no s'hauria de fer: exactament el que s'està fent ara. Els premis de l'Ajuntament no han servit més que per a crear «vedettes». I pobres «vedettes».

Malgrat la bona intenció i desitjos d'en Duran, els premis han fracassat i l'avorrimnt és la seva tònica, però, potser, la millor solució: la seva irremeiable mort.

GASPAR SABATER VIVES

La publicació de les obres premiades —diu en Sabater Vives— es l'únic objectiu que persegueixen els joves contestataris que presenten obres de creació. Però, tal com estan les coses, avui en dia, moltes vegades això és totalment impossible. Enguany, segurament, dues obres premiades no podran pas ésser editades. Els premis, doncs, necessiten una renovació total i urgent. Quant a la festa, evidentment, també necessita una fonda actualització.

OBRA CULTURAL BALEAR: Secretariat pedagògic

SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

En el si del Secretariat Pedagògic —amb el propòsit de captar el major nombre de col·laboradors que s'integrin en unes tasques d'investigació i reforma pedagògica— funciona un seminari sobre Sociologia de l'educació.

L'últim intent de relacionar i agrupar els educadors sobre temes propis va ésser l'Escola d'estiu, amb uns resultats una mica per davall de les possibilitats reals entre altres coses per manca de continuïtat. Ara, hem aconseguit que 46 educadors —professors, mestres i pedagogs en general— s'hagin fet càrrec de l'extensa problemàtica que hi ha entorn de l'ensenyament i treballin per cercar solucions concretes i esquematitzar uns mitjans que ens duguin a unes possibilitats de culturització més objectives.

El Seminari pretén analitzar la realitat de l'educació a Mallorca i posteriorment, partint de la plataforma sòlida que ens dona una anàlisi d'aquest tipus, determinar les possibilitats d'acció. La mecànica del Seminari consta de dues parts: Anàlisi dels continguts ideològics dels textos d'E. G. B., i anàlisi del mestre i els factors que determinen la seva postura. Què dona, com ho dona i fins a quin punt inculca la ideologia dominant. Concretament la base de treball del Seminari és el paper del mestre d'E. G. B. com a element transmissor d'una ideologia.

El Seminari funciona mitjançant una conjunció d'una sèrie d'equips de treball, on es posa de manifest un gran

esperit de participació. Això ens demostra (la gran acollida que ha tenguut dins els professionals de l'educació) la necessitat imminent de formar un vertader nucli d'investigació pedagògica que acabàs amb l'estancament i l'apatia imperant.

Ara hem aconseguit consolidar una base econòmica mitjançant una subvenció de la Fundació Bofill. També col·labora amb el Seminari de Sociologia i en definitiva amb el Secretariat Pedagògic, el Gabinet d'investigació Social (GADESO), de l'Estudi General Llu·lià.

La problemàtica de l'aspecte educatiu té a Mallorca repercussió a tots els pobles i a totes les Escoles. No tan sols quant a la part del contingut científic o ideològic del pla d'ensenyament general bàsic, sinó també quant a l'aspecte tècnic i material de cada lloc on hi ha individus en edat escolar. L'amorfisme de certs sectors del professorat, la manca de material escolar més racional i incisiu, la desproporció alumnes-mestres-aules de classe, la deficiència d'instal·lacions i de comunicacions, etc., són obstacles que dificulten seriosament els intents aïllats de donar una educació més científica i coherent.

Indubtablement el treball d'aquest grup d'educadors va encaminat a analitzar quines són objectivament les deficiències actuals i a trobar per a ells una solució viable.

Assistència Palmesana

amb el desig de
fomentar actes
culturals ofereix
cada dissabte
teatre o varietats

c/. Ramon Llull, 21

Tel. 21 12 28

Ciutat de Mallorca

Activitats programades pel primer trimestre 1975

1.—**CURSET D'EXPRESSIÓ PLÀSTICA:** Tendrà lloc la primera quinzena de Febrer. L'organització d'aquest curset correspon a las peticions dels educadors que es varen reunir a Sta. Llu·cia el passat trimestre. La direcció corre a càrrec d'un grup d'especialistes de Barcelona. En concret perteneixen a la delegació de l'Escola Moderna.

2.—**TROBADA DE BILINGÜISME:** L'interès del tema requereix una profunda preparació de la trobada. Un grup treballa en tal missió. S'ha enviat un article sobre aquest tema a la revista «Cuadernos Pedagógicos», que demana col·laboracions habituals d'aquest secretariat.

3.—**NÚMERO MONOGRÀFIC PER LA REVISTA LLUC:** S'està preparant un número monogràfic de LLUC sobre temes pedagògic-educatius.

4.—**DELEGACIÓ DE L'ESCOLA MODERNA:** Un grup d'aquest secretariat —en concret 4 persones— varem acudir les passades vacances de Nadal a València per assistir a l'assemblea Nacional de l'Escola Moderna (A. C. I. E. S.— grups Freinet). Varem assistir representants de 15 províncies. Per l'interès dels mètodes Freinet s'ha decidit fundar a les Illes una delegació de tal Escola amb col·laboració de GADESO (Gabinet d'estudis Socials). Pròximament es pensa organitzar cursos adequats d'iniciació.

5.—**ASSEMBLEA GENERAL:** La segona quinzena de febrer es pensà celebrar una assemblea general del Secretariat a fi de concretar possibles activitats i aconseguir una major participació en les tasques i feines del secretariat.

6.—**NOTÍCIA DE DARRERA HORA:** L'escola de Magisteri ha experimentat un canvi de direcció. A partir d'ara el nou director és el Sr. Sánchez Pascual. Esperam reformes substancials a la Normal. Des d'ara oferim el nostre Secretariat per qualsevol col·laboració.

SECRETARIAT PEPAGÒGIC DE
L'OBRA CULTURAL BALEAR

Des de la Rambla

Crònica de BARCELONA

La RAMBLA DE BARCELONA (de Canaletes, dels Estudis, de les Flors, del Centre i de Santa Mònica) ÉS UNA DESFILADA DE MANIFESTACIONS.

Avui vespre, 18 de gener 1975, hi hagué una manifestació d'alguns centenars de persones (joves treballadors, joves estudiants, obrers, ciutadans) a la Rambla de Barcelona que és una més de les que s'han fet als barris, al cinturó industrial, a la comarca durant aquestes dues setmanes «calentíssimes» que podríem anomenar **setmanes SEAT** perquè són els obrers d'aquesta empresa els que protagonitzen i centren un enfrontament social, una lluita dels treballadors per exigir els seus drets.

Tenc un complet «dossier» de tots els esdeveniments que ompliria un bon plec de fulls; com que això no és possible —per molts motius— intentaré esquematitzar els darrers fets (els d'abans ja els coneixeu per cròniques anteriors) per tal de clarificar la situació.

PROBLEMES CONCRETES A SEAT

Els dies 13, 14, 16, 17, 18, 19 i 20 de desembre de 1974 els obrers de la SEAT fan vaga col·lectiva per exigir de l'empresa: a) Anul·lació del «Laudo».

b) Renegociació del «Conveni» en base als «18 punts» fets i signats per milers de treballadors a les assemblees dels diferents tallers.

c) Dimissió del Jurat d'Empresa (110 enllaços sindicals).

d) Diàleg de l'Empresa amb els 110 representants triats democràticament pels obrers a les assemblees de taller («i revocables en qualsevol moment per decisió de l'assemblea»).

LA REPRESENTATIVITAT

Diu —a *Tele/expres*— el Sr. González Casanova, catedràtic de Teoria de l'Estat, referint-se a la SEAT: «Los representantes elegidos democráticamente por los obreros (l'any 1971) fueron despedidos por la Empresa hace 4 años y, pese a que la Magistratura del Trabajo declaró tales despidos improcedentes, el famoso artículo 103 y otras disposiciones paralelas permitieron a la empresa no readmitir a los cargos sindicales previa la indemnización correspondiente. Miles de hombres se quedaban sin sus delegados como consecuencia de ello. Claro es que ocuparon sus puestos aquellos candidatos que en las elecciones habían obtenido más votos después de los elegidos, pero en estos casos suele ocurrir que la representación es casi masiva, es decir, que el que resulta

electo se lleva la inmensa mayoría mientras que en segundo lugar, quedan candidatos con escasísimo sufragio favorable y por tanto con casi nula representatividad. (Aquests candidats que, majoritàriament, formen l'actual Jurat d'Empresa volgueren dimitir i el legalisme de la **Organización Sindical** no els va admetre la dimissió).

Se produce una escalada de paros y de sanciones que afecta a toda la plantilla, cerrando la factoría, despidiendo a centenares de trabajadores y planteándose así un problema de Orden Público que puede ser grave, pues 15 mil hombres sin cauce para dialogar, y en la calle, lo que suelen hacer es manifestarse con todas las consecuencias que, pese al carácter pacífico y no querido de la situación, pueden producirse y no por primera vez (...) El respeto a la legalidad sindical está al servicio de la eficacia democrática de los trabajadores, no para impedirlos. **Cualquier trabajador tiene derecho, por otra parte, a nombrar mandatario suyo a otro para que defienda sus intereses pues la legislación civil lo permite y su rango jurídico es superior a las normas de procedimiento sindical».**

ELS ESDEVENIMENTS, GAIREBÉ, DIA A DIA

El dia 21 de desembre de 1974 l'Empresa sanciona amb 1 dia de suspensió de treball i sou tots els treballadors.

Durant les vacances de Nadal els treballadors reben una carta plena de «reflexiones», del director general José Javier Clua, com aquestes: «**La Decisión Arbitral dictada por el Ministerio de Trabajo (Laudo) ha fijado unas condiciones para 1975 que van más allá de lo que razonablemente podía soportar la Empresa en la actual situación de mercado**» (...) «**Si sus paros obedecen a su libre voluntad no se lamenta cuando ese puesto de trabajo, que supongo aprecia, pueda llegar a faltarle.**» (...) «**Nos movemos en un ámbito definido por unas leyes que debemos respetar.**» (...) «**La dirección de SEAT cree indispensable que se mantenga el PRINCIPIO DE AUTORIDAD (el subratllat és meu) para que la Fábrica pueda seguir siendo fuente de trabajo y bienestar para decenas de miles de familias.**»

Els treballadors redacten una carta contestant a l'enviada per l'Empresa on aclareixen que la vaga és l'única força que tenen contra l'actitud de l'Empresa de no rebre **els seus representants i negociar els seus problemes**. Fan constar que **mai no han estat consultats** en les disposicions adoptades fins ara. Acaben dient que **estan disposats a negociar** a través dels representants triats per ells.

El dia 2 de gener de 1975 a les 10 hi ha assemblees dels 7.000 treballadors del torn del matí. Es decideix la vaga per recolzar les seves reivindicacions. Els hi és comunicat verbal-

ment que el dia 3 es complirà la sanció del 21 de desembre. Els treballadors signen les demandes contra aquesta sanció per dur a Magistratura.

El dia 3 de gener de 1975 els treballadors, des de les 9 del matí, es reuneixen a Via Laietana, vora **Sindicatos**. La **Fuerza Pública** els dispersa.

El dia 4 de gener de 1975 vaga dels treballadors. L'Empresa posa una sanció d'un dia i mig de suspensió de treball i sou (mitja jornada del 4 i el dia 7).

Dia 7 de gener de 1975. La Fàbrica tancada. Els treballadors es manifesten pacíficament davant **Sindicatos**, Rambla, Plaça de Catalunya, Gran Via, Aribau, Passeig de Gràcia i Diagonal. A la plaça de Calvo Sotelo són dispersats per la Policia. Els seus crits són: «SEAT». «Volem treballar». «Volem diàleg». 50 delegats dels treballadors presenten un document amb les seves propostes i són rebuts per: 1) Cardenal Jubany 2) Capità General 3) Col·legis Professionals 4) Governador Civil 5) Batlle de Barcelona 6) Director d'ESADE. La **Organización Sindical** i l'Empresa fan públics sengles documents; la C.N.S. no accepta la dimissió del Jurat d'Empresa ni reconeix els nous representants, l'Empresa amenaça amb noves sancions si segueix la vaga.

Dia 8 de gener de 1975. Des de primeres hores del matí comencen els aturs dels treballadors. A les 10:20 la vaga és total. Els 7.000 treballadors estan reunits en assemblees fins a la 1. L'Empresa anuncia pels altaveus que la sanció serà comunicada per carta. El treballadors visiten altres empreses de la zona on expliquen els seus problemes. L'horabaixa diferents grups de treballadors recorren amb les seves dones i fills diferents barris (Hospitalet, El Prat, Sta. Coloma, etc.).

Dia 9 de gener de 1975. Des de les 9 del matí fins a les 2 de la tarda grups de milers de treballadors de la SEAT, als que s'afegiren grups d'estudiants, es manifestaren a **Sindicatos**, Colón, Rambla, Plaça de Catalunya i altres llocs de Barcelona. La Policia carregava contra ells i els dispersava. Un obrer fou greument atropellat per un cotxe que s'escapà. L'horabaixa grups de treballador de Seat, Cumbre, Hispano Olivetti i la construcció feren una assemblea a la Plaça del Relotge de Sta. Coloma, es manifestaren i foren dispersats. A altres barris (Hospitalet, Bellvitge, Pubilla Casas) hi hagué manifestacions i enfrontaments amb la Policia. Hi ha uns 12 detinguts.

L'Empresa ha resolt: 1.—Suspendre de treball i sou del 8 al 14, ambdós inclosos, a 21.000 treballadors i acomiadar-ne 396.

Dia 10 de gener de 1975. Durant tot el dia manifestacions d'obriers de la Seat i estudiants a **Sindicatos**, Rambla, altres llocs del centre i barris. Actuació de la **Fuerza Pública**. Reunions

i informacions dels obrers als barris. Detenció d'unes 15 persones. El 236 obrers de Diesdehim - Cumbre (que foren acomiadats després de vagues realitzades durant la negociació i que tengueren una sentència favorable de la Magistratura declarant improcedent l'acomiadament) es reuniren el matí a la fàbrica. L'Empresa digué que els acomiadava recolzant-se en l'article 103. Ocuparen la fàbrica i foren trets per la policia. A les 5 de la tarda es reuniren a la Catedral. **La Fuerza Pública desalojó el Templo sin que mediara autorización alguna por parte del Arzobispado lo cual impidió llevar a cabo el propósito del diálogo de éste con los trabajadores de «Cumbre»** aquest text, amb varis punts més, fou donat a la premsa per la **Delegació Diocesana de Pastoral Obrera**.

Vaga a «Hispano Olivetti» perquè no arriba el «Laudo».

Dia 11 de gener de 1975. **Idem** de manifestacions com el dia 10. Sis persones detingudes. A l'hora baixa 9 detinguts de manifestacions dels dies anteriors passaren a presó. Continua la vaga a «Hispano Olivetti».

Dia 12 de gener de 1975. Manifestació, especialment de joves, vora el **Nou Camp** abans de començar el partit «Barcelona - Zaragoza» amb aturs de tràfic. 20 detencions entre les que no figuren treballadors de SEAT.

Dia 13 de gener de 1975. Onze del matí. Manifestació a la Rambla i a la Plaça de les Glòries. Continu a la vaga a «Hispano Olivetti». L'empresa diu que sancionará per carta. Els obrers fan assemblees. Dos obrers de la «Seat» informen de la seva situació. El Governador Civil envia una carta a l'empresa Seat **advirtiendo que la conducta de omisión o inhibición de la empresa respecto a las asambleas que**

se han celebrado o pueden celebrar los trabajadores en el interior de la factoría, sin reunir los requisitos legales, podrá ser objeto de la responsabilidad penal correspondiente, al margen de la que incurran los propios trabajadores que organicen o participen en tales reuniones. 42 treballadors de «Saenger» són acomiadats i 503 suspesos de treball i sou durant 30 dies per participar a vagues per tal de recolzar les negociacions del Conveni.

Dia 14 de gener de 1975. S'obre expedient a 12 enllaços sindicals de «Seat». Els treballadors d'«Hispano-Olivetti» són suspesos de treball i sou; es concentren el matí davant la fàbrica i són dispersats. Es manifesten després al barri del Clot on foren de nou dispersats per la Policia. Enfrontaments entre Policia i manifestants. Hi hagué 39 detencions. A les 11'30 del matí manifestació a la Rambla i enfrontaments amb la policia.

A la Universitat nombroses assemblees amb informació dels conflictes laborals per part dels treballadors. A la una manifestacions d'estudiants amb crits recolzant l'acció dels treballadors. A la tarda manifestació amb pancartes a favor de la «Seat» a Sta. Coloma de Gramanet. **El Presidente de la Unión de Trabajadores del Sindicato Provincial del Metal** denuncia l'empresa Diesdehim - Cumbre per delictes social degut a l'acomiadament del seus 246 obrers i per altres punts. Els treballadors de «Cumbre» envien una carta a l'opinió pública explicant la seva situació i demanant ajut. Remarquen que amb aquest precedent d'acomiadament col·lectiu la situació general pot ésser crítica i caòtica.

Dia 15 de gener de 1975. Incorporació al treball dels obrers de la «Seat». Riguroses mesures de con-

trol. La policia efectua 2 detencions fora de la fàbrica. Intents de vaga de 1.800 treballadors durant 1 hora i 10 minuts. 3 són trets per intentar aturs. Vaga de solidaritat amb la «Seat» del personal tècnic i sanitari de l'Institut Mental de la Sta. Creu, Enasa i altres empreses de la branca tèxtil. Vaga a la Universitat Central i a Bellaterra així com a alguns instituts de segon ensenyament. Les classes foren substituïdes per assemblees on s'informa de la situació del món laboral. Manifestacions d'estudiants a favor dels treballadors a Ronda Universitat a la Rambla i a Trafalgar. Treballadors d'Hispano-Olivetti i Cumbre es manifesten a la barriada de Sant Andreu. A última hora de la tarda unes 800 persones es manifesten a la Plaça del Centre. Advocats laboralistes es reuniren amb el Governador Civil.

Dia 16 de gener de 1975. 91 treballadors de Seat són acomiadats en relació amb els aturs del dia 15. S'obren nous expedients a 4 càrrecs sindicals. Els caps, encarregats i policia interna controlen, a la fàbrica «Seat», cada moviment dels treballadors prohibint les assemblees de taller. Existeix gran tensió a tota la fàbrica. Els 476 treballadors acomiadats han nomenat comissions per a preparar el judici d'acomiadament i satisfer les necessitats més urgents. Per ordre governativa s'han suspès les activitats de l'Associació de Veïns «La Paz» acusada d'obrir un compte corrent a la Caixa d'Estalvis per a crear un fons d'ajut als acomiadats de la «Seat». La Federació d'Associacions de Veïns, a rel d'aquesta suspensió, s'ha entrevistat amb el Governador Civil, el Cardenal Jubany i el batlle.

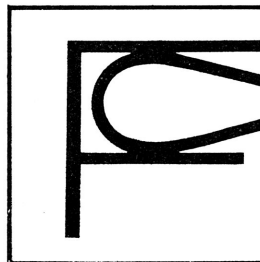
Dia 17 de gener de 1975. A Hispano-Olivetti acomiadament de 53 treballadors, suspensió de treball i sou a 1.920 obrers del 13 al 21 i expedient

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

Fotogravats A. Comas

- FOTOGRAVAT
- OFFSET
- DEPARTAMENT DE DIBUIX
- CREACIÓ GRÀFICA
- FOTOGRAFIA INDUSTRIAL
- ARXIU FOTOGRÀFIC
- NYLOPRINT I
- FOTOCOMPOSICIÓ

Missio, 61 - TEL. 213952 - PALMA

a 7 representants sindicals. «Normalitat vigilada» a la «Seat» amb control total de tot el personal de producció a l'interior dels tallers. La Junta del Col·legi d'Advocats aprovà el dia 16 les gestions realitzades pel degà prop de les autoritats i dels advocats de l'empresa Seat en ordre a la negociació, mediació i reconeixement dels representants obrers triats democràticament en assemblees de tallers. 27 professors i 208 alumnes del programa de Ciències Empresarials d'ESADE es solidaritzen amb els punts propugnats pels treballadors de la Seat.

Dia 18 de gener de 1975. S'ha dictat el «Laudo» de la **Delegación de Trabajo** pels obrers d'Hispano-Olivetti. No hi ha reacció dels obrers degut a la suspensió de treball i sou. «Normalitat molt vigilada» a Seat. Els treballadors acomiadats de «Seat» s'entrevistaven amb el Delegat Diocesà de Pastoral Obrera que els hi fa una nota pel president de la **Unión de Trabajadores del Metal** on demana que aquest els hi deixi un local per a reunir-se per evitar que hagin de recórrer a l'església. Els acomiadats de Seat han rebut també una carta de metges i estudiants de medicina on es destaca l'actitud cívica des obrers al exposar els seus problemes a la Junta del col·legi de Metges, on es denuncia el silenci d'aquesta, es remarca la inconveniència dels acomiadaments i es demana la llibertat sindical i els drets d'associació, d'expressió i de reunió. 300 treballadors i càrrecs sindicals de Mataró també es solidaritzen amb els treballadors de Seat, Cumbre i Hispano-Olivetti «víctimes de l'article 103 i de les intransigències patronals».

Els fets són, en línies generals, aquests. La situació és greu. Els treballadors demostren que són una massa preocupada per desenmascarar les maniobres que els vulguin fer pagar a ells les conseqüències de la crisi econòmica, per fer valer els seus drets perduts dins els papers de la legalitat i esborrats al treball de cada dia.

Barcelona, 19 de gener de 1975.

BIEL MESQUIDA I AMENGUAL

AVÍS ALS SUBSCRIPTORS

Pregam als nostres subscriptors que, abans de dia 1 de març, vulguin enviar-nos per taló bancari o gir postal l'import de la subscripció d'enguany o domiciliar a un Banc o Caixa el seu pagament.

Dirigiu-vos sempre al nostre Apartat de Correus 619 - Palma de Mallorca.

LLUC per MALLORCA

Hivern, Nadal i altres coses

Les primeres albaides blanques i mullades que vénen amb les serenades de l'hivern recorden que s'acosta el jorn esperat de les matines lluqueres. Sí, l'hivern no significa només a Lluc capvespres grisos i silenciosos i rosades, sinó també refilar de cants i vivències litúrgiques. Els escolans, en efecte, comencen a modelar llurs veus molt abans del dia de Nadal; i així avancen el perfum sempre característic del 24 de Desembre.

Aquest any a les 21 s'obrí la Basílica que ben prest s'omplí de gom en gom. Entre l'inevitable tragi de bancs i cadires hi hagué mitja hora d'assaig general amb tots els presents per tal que no es tractàs d'escoltar matines, sinó de participar-hi activament. Enguany s'aconseguí l'interès dels concorrents. Tant en les lectures litúrgiques —que proclamaren ells mateixos— com en els cants i l'atenció.

La litúrgia de la celebració del naixement del Senyor tingué quatre parts: Introducció, litúrgia de la paraula, ofertori durant el qual es cantaren les nades i litúrgia eucarística. En el repertori de nades hi hagué una gran varietat. Hom hi trobava des dels clàssics més exigents (Beethoven, Mozart) fins a unes tonades plenes de gràcia popular.

Dues hores i mitja durà la celebració que, però, ningú trobà gens pesada. I una desfilada de cotxes tingué lloc durant aquest temps: en veure el panorama de l'Església i corredors adjacents farcits de gent, decidien tornar baixar les muntanyes amb mal disimulada nostàlgia.

La decoració de la Basílica consistia en elements rústics i vegetals: pinyes, fulles, branques, etc. Però escaientment col·locats i pintats composaven un conjunt de veritat sorprenent i original.

Altres notícies. En primer lloc una que tingué ressonància molt favorable per a la diòcesi: la trobada de tots els sacerdots seculars i religiosos de la tercera zona episcopal a mitjan Novembre. Molt esquemàticament es desenrotllà així: notificació de la situació diocesana i dels problemes més importants que calia discutir per part del bisbe Teodor. Treball i diàleg molt interessant en grups. Celebració litúrgica amb una incisiva homilia pronunciada també pel bisbe. S'acabà la jornada amb un dinar que, tal com sol succeir ajudà a exterioritzar l'alegria i la germanor dels participants.

Els tres últims dies de l'any, els aprofità un grup de joves estudiants mallorquins per adquirir unes nocions elementals dels mètodes ioga i zen. Dirigits pel P. Joan March, de la comunitat del Santuari, tingueren sessions informatives i pràctiques. Serveixi aquesta notícia com a exponent de l'auge que va prenent per tot Mallorca la necessitat de la concentració i de la reflexió profunda mitjançant els esmentats mètodes.

El P. Rafel Juan Mestre, des de fa anys encarregat de l'arxiu de Lluc, ha publicat darrerament un llibret titulat **Los esclavos del Prior de Lluc, Mn. Gabriel Vaquer** (primera meitat del segle XVI). Veié la llum en el setmanari «Felanitx», nombres 1903-1906 de l'any 1974 i ara està a disposició del públic en separades. L'estudi és interessant per les dades inèdites que conté, fruit de curats i pacients estudis sobre el material de l'arxiu. Es divideix en dues parts: I.—**Los esclavos en Mallorca** i II.—**Esclavos al servicio del Prior**.

Hi ha el projecte de muntar unes instal·lacions per servir el moviment escolta diocesà, nacional i mundial si es dóna el cas. Enmig del bosc, als entorns del Santuari, hom pensa habilitar unes tres quarterades de terreny. S'acondicionará amb conduccions d'aigua potable, cuines, muntatge de tendes, etc. Per Setmana Santa es planeja fer una gran acampada de totes les unitats masculines i femenines per veure, sobre la pràctica, les possibilitats i necessitats del projecte. La idea ha nascut de la base del moviment escolta —que cada dia s'estén més i amb més força— i la finançarà l'escoltisme diocesà. El Santuari cedeix els terrenys i dóna totes les facilitats.

Ressenyem darrerament la reunió de l'arxiprestat de Lluc al Santuari a la qual, entre altres coses, es decidí incorporar les forces més vives entre els seglars a aquestes assemblees. I també l'afluència de pelegrins, sobretot els diumenges, malgrat el fred i les gelades.

MANUEL SOLER PALA

SALA PELAIRES

GALERIA D'ART

T

A

P

I

E

S

FEBRER 75

PELAIRES, 63 TEL: 223696 CIUTAT DE MCA.

MAIAS

Ybag... Varon

LINIA AVANÇADA PER HOMES
LINEA AVANZADA PARA HOMBRES
LIGNE AVANCEE POUR MONSIEURS
LATEST LINE FOR GENTLEMAN

CENTRE COMERCIAL "LOS GERANIOS"

AL C/ **SANT NICOLAU** 20B
PALMA DE MALLORCA